

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
ANAYASA MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

İBRAHİM YAŞAR BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2016/9350)

Karar Tarihi: 19/10/2021

R.G. Tarih ve Sayı: 18/5/2022 - 31839

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Kadir ÖZKAYA
Üyeler : Celal Mümtaz AKINCI
M. Emin KUZ
Yıldız SEFERİNOĞLU
Basri BAĞCI
Raportör : Hasan SARAÇ
Başvurucu : İbrahim YAŞAR
Vekili : Av. Mahmut KAÇAN

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru, güvenlik güçleri tarafından silahlı güç kullanılması sonucu meydana gelen ölüm olayı ve bu olayın etkili soruşturulmaması nedeniyle yaşam hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

II. BAŞVURU SÜRECİ

2. Başvuru 11/5/2016 tarihinde yapılmıştır.
3. Başvuru, başvuru formu ve eklerinin idari yönden yapılan ön incelemesinden sonra Komisyona sunulmuştur.
4. Komisyonca başvurunun kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.
5. Bölüm Başkanı tarafından başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin birlikte yapılmasına karar verilmiştir.
6. Başvuru belgelerinin bir örneği bilgi için Adalet Bakanlığına gönderilmiştir.

III. OLAY VE OLGULAR

7. Başvuru formu ve eklerinde ifade edildiği şekliyle ve Ağrı Cumhuriyet Başsavcılığından (Başsavcılık) bir örneği temin edilen soruşturma evrakına göre ilgili olaylar özetle şöyledir:

8. Başvurucu İbrahim Yaşar 31/7/2015 tarihinde Ağrı İl Emniyet Müdürlüğü tarafından gerçekleştirilen operasyonda ölen S.Y. ile A.Y.nin babasıdır.

A. Olayın Gelişimi ve Soruşturma Sürecinde Yapılan İşlemler

9. 30/7/2015 tarihinde saat 23.19 sıralarında 155 Polis İmdat hattına bir ihbarda bulunulmuştur. Tutanağa göre ihbar şu şekildedir:

"...[B]ir ihbarda bulunacaktım. [Ö.B.] bugün dağa gitti. Oradan silah ve bomba getirdi de bombaları eniştesinin evine götürdü de Atatürk Caddesinde soldan girince çıkmaz sokaktaki evine götürdü de numarası belli değil yarın büyük bir eylem yapacaklar."

10. İhbarda bahsi geçen adresin açık konumu ve bilgileri güvenlik güçleri tarafından tespit edilmiştir. Fezlekeye göre söz konusu adreste, ihbara konu edilen Ö.B.nin kız kardeşi Ş.Ç.nin ve H.Ç.nin yaşadığı tespit edilmiştir. Söz konusu araştırmada ayrıca ihbarda bahsi geçen adreste bu iki kişiden başka kimsenin ikamet etmediği belirtilmiştir. Polis fezlekesinde; bir iki gündür söz konusu adrese mahallenin sakinlerinden olmayan ve tanınmayan esmer, zayıf, uzun boylu iki veya üç şahsın girip çıktığı bilgisine ulaşıldığı ifade edilmiştir.

11. Gecikmesinde sakınca bulunan hâl kapsamında değerlendirilen bu durum karşısında Başsavcılık tarafından arama kararı verilmesinin ardından ihbara konu olan adrese 31/7/2015 tarihinde saat 01.45 sıralarında bir operasyon yapılmıştır. Bu işleme ilişkin olarak düzenlenen aynı tarihli tutanağa göre özetle kapı önünde duran leşker kıyafetli bir şahsın eve kaçtığı, şüphelinin evde bulunan diğer şahıslara zarar vermesinin önüne geçilmesi için içerideki diğer şahıslar ile birlikte teslim olması yönünde defalarca megafonla uyarıldığı fakat bu uyarılara herhangi bir cevap alınamaması üzerine Özel Harekât ekiplerince kontrollü bir şekilde ikametgâha girildiği ve evde kimsenin bulunmadığı tespit edilmiştir. Söz konusu adreste ayrıca 1 adet el bombası, 8 adet patlayıcı madde, 1 adet kurusıkıdan bozma tabanca ve bu tabancaya ait 30 adet fişek, Kalaşnikof marka silaha ait 4 adet şarjör ve toplam 283 adet fişek (107'si şarjöre takılı vaziyette), 1 adet cep telefonu bulunmuştur.

12. İhbara konu kişinin yakalanabilmesi için çevredeki bazı evlerde de usulüne uygun arama işlemleri icra edilmişse de şüpheli yakalanamamış ve arama çalışmaları 31/7/2015 tarihi saat 07.00'ye kadar sürmüştür.

13. Aynı tarihli tutanağa göre mahallede ismini vermek istemeyen şahısların paylaştığı bilgiler üzerine soruşturmada daha sonra ifadelerine müşteki olarak başvurulacak olan K.Ö., H.Ö., B.Ö. ile Si.Ö.nün ikamet ettikleri aynı sokaktaki farklı evlerde şüphelilerin saklanabilecekleri bilgisine ulaşan güvenlik güçleri 31/7/2015 tarihinde saat 16.30 sıralarında F. Mahallesi'ndeki K.Ö.nün evinin çevresine gelmiştir. Aynı tutanağa göre ilk ihbara konu edilen yer ile gelinen bu yer birbirine yakındır.

14. Söz konusu evin müstemilatındaki garajda saklanan şüphelilerden birinin elindeki tüfikle perdeyi kaldırıp çevrede gözcülük yaptığının, diğer şahısların da aynı yerde bulunduğu tespit edilmesi üzerine güvenlik güçleri zırhlı araçla bahçeye giriş yapmıştır.

15. Başvurucuya göre bu sırada herhangi bir uyarı yapılmamıştır. Polis fezlekesi, Başsavcılık kabulü ve dosyadaki müşteki ifadelerine göre ise şüpheliler teslim olmaları konusunda defalarca uyarılmıştır.

16. İçeride bulunan kişiler, uyarılara rağmen güvenlik güçlerine ateş etmeye başlamıştır. Güvenlik güçleri açılan ateşe ateşli silah kullanmak suretiyle karşılık vermiştir. Bahçedeki polis araçlarına isabet eden kurşunlar nedeniyle bir polis aracında maddi hasar meydana gelmiştir.

17. İlgili tutanağa göre güvenlik güçlerinin uyarılarına silahla ateş etmek suretiyle karşılık verilmesi üzerine başlayan çatışma, söz konusu ikametgâhın bahçesinde bulunan garajda şahısların ölü olarak ele geçirilmesi ile sona ermiştir. Şahısların bulunduğu garaja girilmeden önce olay yerine bomba imha ekipleri çağırılmıştır. Bomba imha ekiplerinin hazırlıklarını yaptığı sırada garajda bir patlama meydana gelmiştir. Bu patlama sırasında çevreye yayılan bomba parçaları nedeniyle bir polis memuru hafif şekilde dizinden yaralanmıştır. Yapılan kontroller sonrasında içeride tuzak kalmadığının anlaşılması üzerine Cumhuriyet savcısı olay yerine gelmiştir.

18. 405 polis memurunun imzasını taşıyan 31/7/2015 tarihli Olay Tutanağı'nın ilgili kısmı yukarıdaki süreç özetlendikten sonra şöyledir:

"[K.Ö.], [Ö.B.], [H.Ç.], [Ş.Ç.] isimli şahıslar ile örgüt mensuplarının [H.Ö.] isimli şahsın....sayılı adresteki [B.Ö.] isimli şahsın...sayılı adreste, [S.Ö.] isimli şahsınsayılı adreste ikamet eden şahısların evlerinde saklanabileceklerinin anlaşılması üzerine bahse konu ikametlerin yakın çevresinde gerekli güvenlik tedbirleri alınmış ve Ağrı Cumhuriyet Başsavcılığının gecikmesinde sakınca bulunan hal kapsamında şahısların yakalanması, suç ve suç unsurlarına el konulmasına yönelik verilen kararı ile [K.Ö.] ve [S.Ö. nün] ikamet ettikleri...adres etrafında 31/7/2015 günü saat 16.30 sıralarında gerekli güvenlik önlemleri alınmış, bu sırada gözcülerin ikamet bahçe girişinin sağ tarafında bulunan garaj içerisinde, bir şahsın garajın önünde bulunan koyu renkli perdeyi kalaşnikof marka silah ile kaldırarak dışarıya bakıp tekrar hızlı bir şekilde garajın içerisine girdiğini gör[ül]mesi üzerine ve bahçe içerisinde kimsenin bulunmadığının görülmesi üzerine ..plakalı ..araç ve ..plakalı araç bahçenin içerisine girmiş, garaj içerisinde bulunan şahıslara hoparlör ile defalarca 'içeridekiler dışarı çıkın teslim olun' şeklinde uyarılar yapılmış, ancak garaj içerisindeki şahıslar dışarıya çıkmamış ve garaj içerisinde bulunan şahıslar tarafından bahçe içerisinde bulunan ..araç[lara] doğru ateş açılmış, bunun üzerine garj içerisinde bulunan şahıslara teslim olmaları yönünde hoparlör ile tekrar ikazlarda bulunulmuş, yapılan ikazlara ateşli silah ile karşılık veren şahıslarla yaşanan çatışma neticesinde şahıslar ölü olarak ele geçirilmiş, yaşanan çatışma saat 16.50 sıralarında son bulmuştur.

Örgüt mensuplarının olay yerinde tuzaklama yapma ihtimallerinden dolayı şahısların bulundukları garaja hiç girilmeden olay yerine Olay Yeri İnceleme Şube Müdürlüğü Bomba İmha ve İnceleme Büro Amirliği görevlileri çağırılmış, çatışmanın sona ermesinden yaklaşık 20 dakika sonra bomba imha uzmanlarının hazırlandıkları sırada garaj içerisinde bir patlama meydana gelmiştir. Bomba ihma uzmanlarınca bahçe içerisinde ve teröristlerin bulunduğu garajda gerekli kontroller yapılmış, herhangi bir tuzaklamanın olmadığı anlaşılınca Cumhuriyet Savcısı olay yerine intikal etmiştir...Patlama esnasında ..sicil sayılı polis memuru hafif şekilde bacağından yaralanmıştır. Yaşanan çatışmadateröristler tarafından sıkılan bir kurşun ...sicil sayılı polis memurunun bacağına isabet etmiş, isabet eden kurşunun polis memurunun pantolon cebinde bulunan cep telefonuna isabet ettiği, cep telefonunun kırıldığı, görevli memurda herhangi bir yaralanma olmadığı anlaşılmıştır.

...

Meydana gelen olay ile ilgili olarak olay mahallinde ve şahıslar üzerinde incelemeler Olay Yeri İnceleme Şube Müdürlüğü görevlilerince yapılmıştır. Şahıslar üzerlerinde yapılan ilk aramalarda 2 adet kalaşnikof marka silah, bu silahlara ait 6 adet şarjör, kalaşnikof marka silaha ait 125 adet fişek, 1 adet üzerinde ...bulunan tabanca, tabancaya takılı 1 adet şarjör ve şarjöre takılı 5 adet üzerinde MKE yazılı fişek ve örgütsel dokümanları ele geçirilmiştir. Gerek kalaşnikof marka silah gerekse tabancanın mermi yatağında fişek bulunduğu tarafımızdan görülmüş ve söz konusu fişek görevlilerce çıkarılmıştır.

...

İş bu tutanak tarafımızdan tanzimle altı birlikte imza altına alınmıştır."

19. Başsavcılıkça olaya ilişkin olarak derhâl ve resen başlatılan soruşturmada olay yeri bizzat Cumhuriyet savcısı tarafından olay günü saat 17.15 civarında incelenmiştir. Cumhuriyet savcısı, söz konusu incelemeye ilişkin bir tutanak düzenlemiştir. Tutanaktan, şüphelilerin yakalanması amacıyla verilen arama kararının icrası sırasında şüphelilerin ihtara rağmen teslim olmadıkları, ateşle karşılık verdikleri, çıkan çatışmada ölü olarak ele geçirildiklerinin bildirilmesi üzerine olay mahalline gelindiği, gerekli güvenlik önlemlerinin alındığı, Bomba İmha ve Olay Yeri İnceleme ekibinin olay yerinde olduğunun tespit edildiği, olay yerine intikal edilmeden bir bombanın patlaması nedeniyle şüphelilerin bulunduğu garaja girilmediği, gerekli güvenlik önlemleri alınarak bomba imha ekibinin şüphelilerin bulunduğu garaja girmesi için olay mahallinin boşaltıldığı, ölülerin garajdan çıkarıldığı, hem garaj içinde hem de ölü olarak ele geçirilenler üzerinde bomba incelemesi yapıldığı, ölü olarak ele geçirilen şahıslar ile olay mahallinin, garajın, ev ve bahçenin, zarar gören zırhlı araçların fotoğraflarının çekilmesi, şüphelilerin el svaplarının, parmak izlerinin, ayrıntılı fotoğraflarının, tırnak arası svaplarının alınması, kimliklerinin tespit edilmesi talimatlarının verildiği anlaşılmıştır. Tutanakta ayrıca Mervan kod adlı M.G., başvurucunun oğulları olan Dilovan kod adlı S.Y. ve A.Y.nin vücutlarının değişik bölgelerinde yaraların olduğu ve bu nedenle hayatlarını kaybettikleri belirtilmiştir.

20. Ayrıca Cumhuriyet savcısı olayın meydana geldiği garajı bizzat incelemiş; şüphelilerle beraber 2 adet Kalaşnikof marka tüfek, 1 adet tabanca, 1 adet tabanca şarjörü, 5 adet 9 mm tabanca mermisi, 1 adet el bombası, 1 adet patlamış el bombasının maşası ve pimi, 6 adet dolu Kalaşnikof şarjörünün ele geçirilmiş olduğunu Olay Yeri İnceleme Tutanağı'nda belirtmiştir.

21. Cumhuriyet savcısı, havanın kararmaya başladığı ve mahallin teröre müzahir olduğu gerekçesiyle güvenlik güçlerinin ve personelin güvenliği için olay yeri incelemesinin ardından ölü muayene işlemlerinin Ağrı Devlet Hastanesinde gerçekleştirilmesine karar vermiştir. Tutanağa göre olay yeri incelemesi aynı gün saat 18.58 civarında bitirilmiştir.

22. Cumhuriyet savcısının talimatı ile olay yeri Ağrı İl Emniyet Müdürlüğü Olay Yeri İnceleme Şube Müdürlüğü tarafından 31/7/2015 tarihinde 17.50-20.00 saatleri arasında ayrıntılı olarak ayrıca incelenmiştir. Bu hususta bir tutanak düzenlenmiştir. 1/8/2015 tarihli raporda özetle garajdaki muhtelif eşya üzerinde tahminen mermi vuruş izlerinin olduğu, bu garajda fişeklerin, kovanların, mermi çekirdeklerinin ve kan benzeri lekeler ile içine 4 adet fişek takılı 1 adet tabanca şarjörünün olduğu, garaj önündeki bahçenin toprak zemininde ise üç cesedin, kovanların, uzun namlulu silahların, tabancanın, şarjörlerin, etrafta kana benzer

lekelerin bulunduğu, ikametgâhın bahçe kapısı karşısında Emniyet Müdürlüğüne ait 04 ... plakalı zırhlı aracın olduğu ve bu araç üzerinde mermi vuruşlarından kaynaklanan izlerin bulunduğu belirtilmiştir. Bu tutanakta ayrıca olay mahallinde bahçeye çıkarılan ölü şahıslara ilişkin bazı verilere yer verilmiştir. Tutanağın ilgili kısmı şöyledir:

"...Bulgu:1 Eks şahıs olup sol kolu omuz altından kopuk vaziyette ve yanında olduğu, vücudunda mermi vuruşlarının olduğu ve üzerinde siyah kısa kollu tişört, belinde sarılı bez, siyah pantolon, siyah don, siyah çoraplar, siyah ayakkabı olup kirli sakallı, siyah saçlı, tahmini 55-60 kg, 160-165 cm boylarında, üzerinden kağıt parçası, sekiz adet 100 TL, ..., deri siyah silah kılıfı ve palaska, THE END ibareli not kağıdı. Bulgu 2: eks olup kanlı yırtık gömlekli, beyaz atletli, gri donlu, spor ayakkabılı, vücudunda mermi vuruş izlerinin olduğu, tahmini 65-70 kg ağırlığında 170 boylarında, esmer tenli, ve üzerinden [S.Y.] isimli kimlik...cep telefonu, kırmızı tesbih, cep telefon bataryası, ...Bulgu 3: eks şahıs olup elleri parçalanmış[,] vücudunda mermi isabetlerinin olduğu, üzerinde yırtık kanlı gömlek... çıktığı, eks şahıslardan Cumhuriyet Savcısı talimatıyla olay yerinde usulüne uygun el svapları-el parmaklarının tırnak arası svapları ve on parmak ve avuç içi izleri alınmış... olay yerinin önce görüldüğü haliyle sonra bulgularla birlikte fotoğraf ve kamera çekimleri yapıldı."

23. Cumhuriyet savcısı ölü muayene işlemini aynı tarihte saat 19.59 ile 23.49 arasında yapmıştır. Bedenler, olayda ölen S.Y. ile A.Y.nin kardeşi olan O.Y.ye gösterilerek teşhis işlemi yaptırılmıştır.

24. Başsavcılık, cesetler üzerinde ölü muayene işlemi ve otopsi işlemini yaptıktan sonra kesin ölüm sebebinin belirlenebilmesi için cesetlerin Erzurum Adli Tıp Grup Başkanlığına sevkine karar vermiştir.

25. Erzurum Adli Tıp Grup Başkanlığı Morg İhtisas Dairesi (ATK) tarafından 1/8/2015 tarihinde klasik otopsi işlemi yapılmıştır. Otopsi sırasında kimlik belirleme işlemi icra edilmiş ve başvuruçunun oğlu O.Y., kardeşleri A.Y. ile S.Y.yi; diğer kimlik tanığı olan M.F.G. de M.G.yi teşhis etmiştir. M.F.G., M.G.nin üniversite öğrencisi iken PKK terör örgütüne katılmak üzere gittiğini beyan etmiştir. Otopsi raporlarında özetle başvuruçunun oğullarından A.Y.nin sağ ön kol iç yanına, S.Y.nin ise sağ uyluk ön alt yüzeyine birer ateşli silah mermi çekirdeğinin isabet ettiği, bunların öldürücü mahiyette olmadığı, M.G.nin vücudunda ateşli silah mermi isabeti belirlenemediği, her üç kişinin ölümünün de şarapnel parçaları yaralanmalarına bağlı kafatası kırıkları ile birlikte beyin kanaması, beyin doku harabiyeti, iç organ ve büyük damar yaralanmasına bağlı olarak gelişen iç ve dış kanama sonucu meydana geldiği bildirilmiştir. Yapılan ölü muayene ve otopsi işlemleri sonucunda düzenlenen aynı tarihli tutanağın ilgili kısmı şöyledir:

"1. [A.Y.nin] cesedi üzerinde yapılan otopsi sonucunda:Ağrı Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından ölü muayenesi yapılarak gönderilen erkek cesedine harici muayene ve üç boşluk açılarak klasik otopsi işlemi uygulandı."

Cesetten otopsi sırasında bir adet deforme mermi çekirdeği ve 0,5 cm çapında metal parçası elde edildi."

Cesetten toksikolojik inceleme için kan ve göz içi sıvısı örnekledi. Cesetten DNA tetkiki için FTA kartına kan örneği ve sternum kemik örneği örnekledi."

2. [S.Y.nin] cesedi üzerinde yapılan otopsi sonucunda: Ağrı Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından ölü muayenesi yapılarak gönderilen erkek cesedine harici muayene ve üç boşluk açılarak klasik otopsi işlemi uygulandı.

Cesetten otopsi esnasında bir adet 0,5 cm çaplarında ateşli silah mermi çekirdeği nüvesi elde edildi.

Cesetten toksikolojik inceleme için kan ve göz içi sıvısı örneklendi. Cesetten DNA tetkiki için FTA kartına kan örneği ve sternum kemik örneği örneklendi.

3. [M.G.nin] cesedi üzerinde yapılan otopsi sonucunda: Ağrı Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından ölü muayenesi yapılarak gönderilen erkek cesedine harici muayene ve üç boşluk açılarak klasik otopsi işlemi uygulandı.

Cesetten toksikolojik inceleme için kan ve göz içi sıvısı örneklendi. Cesetten DNA tetkiki için FTA kartına kan örneği ve sternum kemik örneği örneklendi.

Bilirkişiler beyanında:

1. [A.Y.nin] cesedi üzerinde yapılan otopsi sonucunda: Cesedin harici muayenesi klasik otopsisinin Nöbetçi Cumhuriyet Savcısı ile birlikte yaptık. Ölenin kesin ölüm nedeninin şarapnel parçalarına bağlı kafatası kırıkları ile birlikte beyin kanaması, beyin doku harabiyeti, iç organ ve büyük damar yaralanmasına bağlı gelişen iç ve dış kanama sonucu olduğu kanaatindeyim. Ayrıntılı otopsi raporu toksikolojik incelemeler tamamlandıktan sonra gönderilecektir.

2.[S.Y.nin] cesedi üzerinde yapılan otopsi sonucunda: Cesedin harici muayenesi klasik otopsisinin Nöbetçi Cumhuriyet Savcısı ile birlikte yaptık. Ölenin kesin ölüm nedeninin şarapnel parçalarına bağlı kafatası kırıkları ile birlikte beyin kanaması, beyin doku harabiyeti, iç organ ve büyük damar yaralanmasına bağlı gelişen iç ve dış kanama sonucu olduğu kanaatindeyim. Ayrıntılı otopsi raporu toksikolojik incelemeler tamamlandıktan sonra gönderilecektir.

3. [M.G.nin] cesedi üzerinde yapılan otopsi sonucunda: Cesedin harici muayenesi klasik otopsisinin Nöbetçi Cumhuriyet Savcısı ile birlikte yaptık. Ölenin kesin ölüm nedeninin şarapnel parçalarına bağlı kafatası kırıkları ile birlikte beyin kanaması, beyin doku harabiyeti, iç organ ve büyük damar yaralanmasına bağlı gelişen iç ve dış kanama sonucu olduğu kanaatindeyim. Ayrıntılı otopsi raporu toksikolojik incelemeler tamamlandıktan sonra gönderilecektir."

26. Ölen üç kişi hakkında ATK tarafından ayrı ayrı düzenlenen 31/8/2015 tarihli otopsi raporlarının ilgili kısmı şöyledir:

"[A.Y.nin ayrıntılı raporu] ... ölü lekelerinin vücut arka yüzünde bası görmeyen yerlerde olduğu görüldü. Skopi altında yapılan incelemede tüm vücutta çok sayıda şarapnel parçası izlendi. Sol kol orta 1/2 den tam ampute olduğu amputasyon kenarlarının şarapnele bağlı parçalı görünümde olduğu, sağ alt ekstremitede ve sol alt ekstremitede çok sayıda şarapnele bağlı yaralanma, sağ bacakta diz bilek arası sol bacakta bilek ve ayak kısmı şarapnele bağlı parçalı görünümde, sol oksipital bölgede 3 cm çapında şarapnel yarası, boyun ön yüz sol tarafta 3 cm çapında şarapnel yarası, boyun sol dış yan alt kısımda 2 cm çapında şarapnel yarası, boyun arka yüz solda 4 cm çapında şarapnel yarası, göğüs ön yüz solda 2 adet 1.5 cm çapında şarapnel yarası, göğüs ön yüz sağda 3 cm çapında

şarapnel yarası, göğüs arka yüzde sağda 5 cm ve solda 15 cm çaplarında yanık görünümde şarapnel yaraları, sol skapula üst kısımda 4 cm çapında şarapnel yarası, penis uç kısımda ve skrotumda şarapnel yaraları, sağ ön kol iç yanda 1.5 cm çapında ateşli silah mermi çekirdeği giriş yarası görüldü.

...

BAŞ AÇILDI: Saçlı deri kaldırıldı. Saçlı deri altında yer yer kanamalı ve hiperemik görünüm izlendi. Sol temporal kas gurubu kanamalı sağ temporal adale grubu sağlam bulundu. Kafa kubbe kemikleri oksipital kemik sol yanda 8 cm çapında parçalı kırık alanı görüldü. Kafatası açıldı. Beyin, beyincik ve beyin sapı çıkarıldı, yüzey ve kesitlerinde yaygın subaraknoidal kanama sol oksipital bölgede beyin parankim harabiyeti ve kanamalı görünüm izlendi. Kafa kaide kemiklerinde sol arka kafa çukurunda parçalı kırık görüldü.

...

BATIN AÇILDI: ... Mesane boş bulundu. Sağ dirsek iç bükümde deforme ateşli silah mermi çekirdeği cilt altında elde edildi. Sağ alt ekstremitede 0,5 cm çaplarında metal parçası elde edildi.

Haricen tarif edilen sağ önkol iç yandan giren mermi çekirdeğinin (cilt altında atış atıkları tespit edilmedi) yumuşak dokuda seyrederek sağ dirsek iç bükümde deforme ateşli silah mermi çekirdeği cilt altında elde edildi.

...

SONUÇ

...

2. Kişinin vücuduna çok sayıda şarapnel parçaları ve 1 (bir) adet ateşli silah mermi çekirdeği isabet etmiş olup şarapnel parçalarının oluşturduğu yaralanma ölüm meydana getirir nitelikte olduğu, ateşli silah mermi çekirdeği yaralanmasının öldürücü nitelikte olmadığı,

3. Ateşli silah mermi çekirdeği giriş deliği, cilt cilt altı bulgularına ve Ağrı Cumhuriyet Başsavcılığı ölü muayene tutanağında kişinin üzerinde tişört giyili olduğu belirtildiği, ve önkol bölgesinin tişörtte açık bulunacağına göre atışın uzak atış mesafesinden yapılmış olduğu,

4. Cesedin 1 adet deforme mermi çekirdeği ve 1 adet 0,5 cm çapında metal parçası elde edildiği,

5. Kişinin ölümünün şarapnel parçalarına bağlı kafatası kırıkları ile birlikte beyin kanaması, beyin doku harabiyeti, iç organ ve büyük damar yaralanmasına bağlı gelişen iç ve dış kanama sonucu meydana gelmiş olduğu kanaatini bildirir rapordur.

[M.G.nin ayrıntılı raporu]: ... Radyolojik incelemede; baş bölgesinde, göğüste, üst ve alt ekstremitelerde çok sayıda şarapnel parçası imajı görüldü. Her iki tarafta göğüs ön yüz, boyun ön yüz, alt ve üst çene, sağ omuz ve sol ön kol şarapnel parçalarına bağlı parçalı görünümde, sağ ön kol ve el kısmının şarapnel yaralanmasına bağlı parçalı olduğu, her iki alt ekstremitede, göğüs sol yanda ve yüz ve alın bölgesinde [yer yer] şarapnel parçalarına bağlı yaralanmalar, vücut arka yüzde de sol gluteal bölgede daha belirgin olmak üzere yer

yer şarapnel parçalarına bağlı yaralanmalar görüldü. Her iki tarafta göğüs üst bölgeden şarapnel yarasına bağlı açık olup akciğerlerde yaralanma ve [kanama] olduğu görüldü. Baş sağ temporoooksipital bölgede 2 cm çapında şarapnel yarası görüldü.

...

BAŞ AÇILDI: Saçlı deri kaldırıldı. Saçlı deri altında yer yer kanamalı alan görüldü. Her iki temporal adale grubu sağlam bulundu. Kafa kubbe kemiklerinde sağ temporoooksipital bölgede 5 cm çaplı alanda parçalı kırık alanı görüldü. Kafatası açıldı. Beyin, beyincik ve beyin sapı çıkarıldı, yüzey ve kesitlerinde yaygın subaraknoidal kanama ve sağ paryetal ve oksipital bölgede beyin parankiminde hasar görüldü. Kafa kaide kemikleri sağda arka ve orta çukurunda parçalı kırık hatları izlendi.

GÖĞÜS AÇILDI: ... Akciğerler çıkartıldı, her iki akciğer yüzey ve kesitleri çok sayıda şarapnel parçalarına bağlı yaralanmış ve kanamalı görüldü. Boyun organlarının tetkikinde; Boyun yumuşak dokularda ön ve yan kısmında şarapnel yaralanmalarına bağlı parçalı görünüründe, her iki tarafta boyun dam sinir paketi şarapnel yaralanmalarına bağlı parçalı görüldü. Hyoid kemik ve timid kartilajda parçalı kırık mevcut olup boyun omurları sağlam bulundu. Trakeada ve özefagusta şarapnel yaralanmalarına bağlı boyun bölgesi parçalı görüldü.

BATIN AÇILDI:... İskelet sisteminde; kafatası kırıkları haricinde sağ klavikalada kırık, her iki tarafta göğüs ön bölgede kaburgalarda çok sayıda kırık, her iki taraf üst ekstremitede çok sayıda kırık görüldü.

...

SONUÇ

...

2. Cesetten mermi çekirdeği elde edilmediği,

3. Kişinin ölümünün şarapnel parçaları yaralanmalarına bağlı kafatası kırıkları ile birlikte beyin kanaması, beyin doku harabiyeti, iç organ ve büyük damar yaralanmasına bağlı gelişen iç ve dış kanama sonucu meydana gelmiş olduğu kanaatini bildirir rapordur.

[S.Y.nin ayrıntılı raporu] ...Radyolojik incelemede; her iki taraf alt ve üst ekstremitelerde, göğüs, boyun ve baş bölgesinde çok sayıda şarapnel parçası imajı ve sağ uyluk üst kısımda ateşli silah mernii çekirdeği nüvesine ait imaj görüldü. Baş sol temporoparyetal bölgede 2 cm çapında şarapnel yarası, yüz ve alın bölgesinde yer yer şarapnel yaraları, boyun solda 4 cm çapında şarapnel yarası, her iki üst ve alt ekstremitede, göğüs sol ön yüz ve yan yüzde çok sayıda şarapnel yaraları, göğüs ön yüz sağ üst ve altta 1 cm çaplarında şarapnel yaraları. göğüs sağ arka yüzde 5 cm çapında şarapnel yarası sol glutea üstünde 2 cm çapında şarapnel yarası, sol kol, sol önkol, sol bacakta ve sağ uylukta kırığa bağlı patolojik hareket mevcut ve sağ uyluk ön alt yüzde [1 cm] çapında ateşli silah mermi çekirdeği giriş yarası görüldü.

...

BAŞ AÇILDI: Saçlı deri kaldırıldı. Saçlı deri altında yer yer kanamalı alan görüldü.

Her iki temporal adale grubu sağlam görüldü. Kafa kubbe kemikleri sol temporoparietal kemikte 10 cm çaplı alanda parçalı kırık izlendi. Kafatası açıldı. Beyin, beyincik ve beyin sapı çıkarıldı, yüzey ve kesitlerinde yaygın subaraknoidal kanama ve sol parietal ve sol temporal bölgede beyin parankiminde hasar görüldü. Kafa kaide kemikleri sağlam bulundu. Orbita, burun ve ağız boşluklarının incelemesinde makroskopik patolojik özellik görülmedi.

GÖĞÜS AÇILDI: Sternal kapak kaldırıldı. Her iki akciğer serbest bulundu. Şarapnel parçalarının sağda 2. Kotu midklaviküler hattın kırarak şarapnelin sağ göğüs boşluğuna girip sağ akciğeri, perikardı sağ tarafta ve kalp sol ventrikül üst ön yüzü parçaladığı görüldü. Şarapnel parçalarının solda 3. interkostal aralıkta midklavikular hatta 1 cm ekt oluşturup sol akciğerde yaralanma oluşturduğu görüldü. Sağ göğüs boşluğunda 500 cc kan, sol göğüs boşluğunda 500 cc kan olup perikard boşluğunda sıvama tarzında kanama görüldü. Kalp çıkartıldı, sol ventrikül üst ön yüz parçalı görünümde izlendi. Aortta özellik görülmedi. Koroner arterler açık bulundu.Akciğerler çıkartıldı, her iki akciğer yer yer şarapnele bağlı yaralanma akciğer yer yer şarapnele bağlı yaralanma ve kanamalı görünümde olduğu görüldü. Boyun organlarının tetkikinde; Boyun yumuşak dokularında solda kanamalı görünüm izlendi. Hyoid kemik, tiroid kartilaj ve boyun omurları sağlam bulundu. Trakeada ve özefagusta makroskopik patolojik özellik görülmedi.

BATIN AÇILDI: Batın boşluğunda kanla bulaşık görüldü. ... Sağ uyluk üst iç yanda cilt altında 0,5 cm. çaplarında ateşli silah mermi çekirdeğine ait kurşun nüve elde edildi.

Haricen tarif edilen sağ uyluk ön alt yüzden giren mermi çekirdeğinin (cilt altında atış artıkları tespit edilmedi) yumuşak dokuda seyrederek sağ uyluk üst iç yanda cilt altında 0,5 cm çaplarında ateşli silah mermi çekirdeğine ait kurşun nüve elde edildi.

...

SONUÇ

...

2. Kişinin vücuduna çok sayıda şarapnel parçaları ve 1 (bir) adet ateşli silah mermi çekirdeği isabet etmiş olup şarapnel parçalarının oluşturduğu yaralanma ölüm meydana getirir nitelikte olduğu, ateşli silah mermi çekirdeği yaralanmasının öldürücü nitelikte olmadığı,

3. Ateşli silah mermi çekirdeği giriş deliği cilt altı bulgularına göre, atışın bitişik atış mesafesi dışından yapılmış olduğu, ancak atış elbiseli bölgeye isabet etmiş olduğundan kesin atış mesafesi tayini yapılmadığı, kesin atış mesafesi tayini isteniyorsa olay anında kişinin üzerinde bulunan ve delik ihtiva eden giysilerin yıkanmadan incelenmek üzere Adli Tıp Kurumu Fizik İhtisas Dairesine gönderilmesinin gerektiği,

4. Cesetten 1 adet 0,5 cm çaplarında ateşli silah mermi çekirdeğine ait kurşun nüve elde edildiği,

5. Kişinin ölümünün şarapnel parçaları yaralanmalarına bağlı kafatası kırıkları ile birlikte beyin kanaması, beyin doku harabiyeti, iç organ ve büyük damar yaralanmasına bağlı gelişen iç ve dış kanama sonucu meydana gelmiş olduğu kanaatini bildirir rapordur."

27. Ağrı ve Erzurum Cumhuriyet Başsavcılıkları tarafından yapılan otopsi sonucunda düzenlenen raporlardan A.Y.deki ateşli silah yaralanmasının uzak mesafeden yapılan atış sonucu oluştuğu, S.Y.nin ateşli silah yaralanmasının ise bitişik atış mesafesi dışından yapılmış olduğu fakat ölenin olay anında üzerinde olan elbiselerin gönderilmemesi nedeniyle atış mesafesinin tam olarak belirlenemediği anlaşılmıştır. ATK, bu hususun netliğe kavuşturulmasının istenmesi hâlinde giysilerin yıkanmadan gönderilmesi gerektiğini de belirtmiştir. Her üç kişinin kanında da -uyutucu, uyuşturucu, uyarıcılar dâhil- sistemde aranan maddelerin bulunmadığını ifade etmiştir.

28. Bedenlerin Ağrı ve Erzurum Cumhuriyet Başsavcılıkları tarafından yapılan adli muayenesi ve otopsi işlemleri sırasında fotoğraf ve video çekimleri yapılmıştır.

29. Olay yeri incelemesi sırasında, ölen her üç şahsın sol ve sağ el içi ve dışından, vücutlarından ve yanak bölgelerinden svap örnekleri alınmıştır. Erzurum Kriminal Polis Laboratuvarlarında 10/8/2015 tarihinde yapılan inceleme sonucunda düzenlenen raporda, ölen her üç şahsın svaplarında atış artıklarına rastlandığı belirtilmiştir. Ayrıca el üstünde atış artıkları tespitinin o elin ateş ettiğini veya ateş sırasında silaha yakın mesafede olduğunu gösterdiği, avuç içinde atış artıklarının tespitinin ise o elin silah tuttuğunu, ateş etmediği hâlde atış artıklarının bulunduğu yerlere temas ettiğini veya ateş sırasında silaha yakın mesafede olduğunu gösterdiği, olayla ilgisi olmadığı hâlde atış artıklarının bulunduğu yerlere temas eden ellerde de atış artıklarının bulunabileceği açıklanmıştır.

30. Kalaşnikof marka tüfekler, tabanca ve şarjörler ile diğer materyaller üzerinde parmak izi bulunup bulunmadığı hususunda Ağrı Emniyet Müdürlüğü Olay Yeri İnceleme Şube Müdürlüğü Parmak İzi Geliştirme Laboratuvarlarında yapılan inceleme sonucunda düzenlenen 4/8/2015 tarihli raporda, olay yerinde bulunan A4 kâğıt üzerinde E.M.nin parmak izine rastlandığı, diğer materyaller üzerinde ise parmak izine rastlanmadığı belirtilmiştir.

31. Olay yerinde bulunan silahlar ve diğer maddi delillerden -delil incelemesine olanak verecek şekilde- örnekler alınmış ve krokiler çizilmiştir. 10/8/2015 tarihli rapora göre başvuruçunun oğulları A.Y., S.Y. ile diğer şüpheli M.G.nin el içlerinde, ellerinin üzerinde ve yanaklarında atış artıkları tespit edilmiştir.

32. Olay yerinde fûnye grubu, el bombası gövdesi ve maşaları, emniyet pimi ve halkası ile granül patlayıcı maddelerden olan TNT (*trinitrotoluren*) üzerinde de kriminal inceleme yapılmıştır. Söz konusu raporda bu maddenin bir tür patlayıcı madde olduğu belirtilmiştir. Maddi delillerin elde edilmesi ve incelenmesi sırasında yapılan işlemlere dair tutanaklar ve inceleme raporları ilgili görevlilerce düzenlenmiştir. Söz konusu 31/8/2015 tarihli inceleme raporunda, Parmak İzi Geliştirme Laboratuvarları Büro Amirliğinin olay yerinden elde edilen el bombası üzerinde parmak izi bulunamadığına ilişkin 19/8/2015 tarihli raporuna da yer verilmiştir.

33. Olay yerinde başvuruçunun oğlu A.Y. üzerinde, ayrıca terör örgütü mensuplarının kullanımına sunulmak üzere el yapımı bombaların nasıl hazırlanması gerektiğinin, hazırlanan patlayıcıların hızını etkileyen faktör ile formüllerin yazılı olduğu bir belge bulunmuştur.

34. Olay yerinde bulunan Kalaşnikof marka iki tüfek, tabanca, kovan, mermi çekirdekleri ile diğer maddi deliller üzerinde inceleme Erzurum Kriminal Polis

Laboratuvarlarında yaptırılmıştır. 10/8/2015 tarihinde yapılan inceleme sonucundaki bulgular özet olarak şöyledir:

- Kalaşnikof marka iki tüfek; yarı ve tam otomatik ateşleme düzeneği olan, atışlarına engel mekanik herhangi bir arızası ve eksikliği bulunmayan, çaplarına ve tiplerine uygun fişekleri patlatabilen, 10/7/1953 tarihli ve 6136 sayılı Ateşli Silahlar ve Bıçaklar ile Diğer Aletler Hakkında Kanun'a göre yasak ve vahim nitelikteki silahlardır.

- Bir adet tabanca; yarı otomatik, atışlarına engel mekanik herhangi bir arızası ve eksikliği bulunmayan, çap ve tipine uygun fişekleri patlatabilen, böylece 6136 sayılı Kanun'a göre yasak olan fakat vahim nitelikte olmayan ateşli silahlardandır.

- 7,62x39 mm çapındaki on sekiz kovan, yapılan incelemelerde iki gruba ayrılmış ve Kalaşnikof marka iki farklı silahtan atılmıştır.

- 5,56x 45 mm çap ve tipinde otuz beş kovan, çap ve tipine uygun iki ayrı ateşli silahtan atılmıştır.

- 9x19 mm çapındaki iki kovan, çap ve tipine uygun iki ayrı ateşli silahtan atılmıştır.

- 7,62 mm çapındaki üç deforme mermi çekirdeği, 7,62 mm çapındaki iki mermi çekirdeği parçası, bir mermi çekirdeği gömlek parçası aynı/tek silahtan atılmıştır.

- 9 mm çapındaki dört deforme mermi çekirdeği iki farklı silahtan atılmıştır.

- 7,62x39 mm çap ve tipinde on kovan 27188102 numaralı Kalaşnikof marka tüfekten, aynı çap ve tipteki sekiz kovan ise 26052957 numaralı Kalaşnikof marka ateşli silahtan atılmıştır.

- 7,62 mm çapındaki üç deforme çekirdeği, iki mermi çekirdeği parçası ve bir mermi çekirdeği gömlek parçası ise incelemeye tabi olan bu silahtan atılmamıştır.

- 9x19 mm çapındaki iki kovan ve 9 mm çapındaki dört mermi çekirdeği, sol yan yüzeyinde "*FABRIKOLENT*" ibaresi bulunan el yapısı otomatik tabancadan atılmamıştır.

- 5,56x45 mm çap ve tipindeki otuz beş kovanın bu tüfek ve tabancalardan atılması mümkün değildir.

35. Silahlı çatışma sırasında güvenlik güçlerine ait Shortland marka, 04... plakalı araç içinde -bir ve aracın sağ tekeri içinde bir olmak üzere- bulunan nüvelerin Erzurum Kriminal Polis Laboratuvarında incelemesi yapılmıştır.

36. Başsavcılık, 9/7/2014 tarihinde teslim olan M.Ç.nin ifadesinde geçen, yapılan araştırmada da *Hezil* kod adını kullandığı tespit edilen ve bireysel başvuruya konu olan soruşturmada, M.G. hakkında aynı Başsavcılığın 2014/2600 sayılı soruşturma dosyasında

bulunan ve talep üzerine düzenlenmiş yakalama emrini soruşturma dosyasına 7/9/2015 tarihinde intikal ettirmiştir.

37. Olay yerinde yapılan incelemeler sırasında çekilen fotoğraflarla ilgili olarak Görüntü İnceleme Tutanağı düzenlenmiştir. 3/8/2015 tarihli tutanakta olayın gelişimine dair yukarıda aktarılan hususlara yer verildikten sonra tutanağın geri kalan kısmı şöyledir:

"...Yaşanan çatışmanın akabinde sonra olay yerinde çekilmiş olan 1 nolu fotoğraf karesinde üç teröristin yan yana birbirlerine yaslanmış vaziyette oldukları ve şahısların vücut bütünlüğünün tam olduğu olduğu görülmektedir. Ancak fotoğraf çekildikten sonra yaşanan patlamanın, teröristlerin ölmeden önceki emniyet kuvvetlerine son bir zarar vermek için örgüt tarafından sıkça kullanılan yöntem olan bomba ile tuzaklama yaptığı tespit edilmiştir. Bu patlama neticesinde 1 nolu fotoğraf karesinde en sağda bulunan ve üzerinde koyu renkli pantolon ve kareli gömlek bulunan şahsın muhtemel[en] el bombasını sağ elinde ve kendi baş kısmının sağ tarafında yakın tuttuğu ve yine 1 nolu fotoğraf karesinde ortada bulunan şahsın sol kolunun altında kaldığı ve fotoğraf 2 ve fotoğraf 3'te görünen vücutları üzerinde hasarların bu patlama sonucunda oluştuğu tespit edilmiştir.

Fotoğraf 1 orta[da] bulunan şahsın göğüs kısmında beline sarılı bulunan bez parçasının üst tarafına takılmış olarak duran tabancanın kabzası görülmektedir. ...ayrıca aynı şahsın ayak kısmında çatışmada kullandıkları kalaşnikof marka silah ve bu silaha takılı olarak görünen şarjörü görülmektedir. 3/8/2015 saat 14.44."

38. Olay yeri inceleme uzmanları tarafından ihbara konu evlerdeki diğer eşya üzerinde de kriminal incelemeler yapılmıştır.

39. Silahlı çatışmanın yaşandığı evde bulunan K.Ö. ve eşi N.Ö. müşteki olarak ifade vermiştir. K.Ö.nün silah kullanımı öncesine ve olay anına dair 31/7/2015 tarihli ifadesinin ilgili kısmı şöyledir:

"...Evde sadece eşim vardı. Ben eve girdiğim esnada saat hatırladığım kadarıyla 16.30-17.00 arasındaydı. Polis aracı evin önüne gelerek 'içerdekiler[,] silahınızı bırakıp teslim olun, etrafınız sarıldı' diye 5-6 kez anons etti. Benim kullandığım garajın içerisinden ateş edilmesi beni çok şaşırttı. Daha sonra polisler ateş açılması üzerine polisler de benim garaja doğru ateş etti. Daha sonra çatışma bitti. Ben bu esnada olan bitenleri gördüm. ...oraya nasıl girdiler bilmiyorum."

40. İfadesine başvurulmuş K.Ö.nün eşi N.Ö. de 2/8/2015 tarihinde benzer şekilde ifade vermiş, evdeyken saat 16.30 sıralarında dışarıdan polisin "İçeridekiler, silahınızı bırakın teslim olun, etrafınız sarıldı." diye beş altı kez anons ettiğini duyduğunu belirtmiştir.

41. Olay yerinde yapılan incelemede, ölen A.Y.nin üzerinden çıkan yoklama kaçağı belgesinde parmak izlerine rastlanan E.M. isimli kişinin ifadesine şüpheli sıfatıyla başvurulmuştur. E.M. ölen kişileri tanımadığını belirterek kendisine yöneltilen tüm suçlamaları ve parmak izlerinin kendisine ait olduğu şeklindeki tespiti reddetmiş, ardından serbest bırakılmıştır.

42. Operasyonda başvuru sahibinin oğulları ile diğer kişinin silahlı güç kullanımı sonucunda ölmesinin ardından garajda yapılan inceleme sırasında meydana gelen patlamada bombadan sıçrayan şarapnel parçasıyla sağ diz altından hafif şekilde yaralanan polis memuru Z.O.nun ifadesine 1/8/2015 tarihinde müşteki sıfatıyla başvurulmuştur.

43. Başvurucu, vekili aracılığı ile 7/3/2016 tarihinde bireysel başvuru formunda ileri sürdüğü hususlara benzer şekilde oğullarının herhangi bir terör örgütünün üyesi olduğu bilgisi bulunmaksızın güvenlik güçlerinin şüphelileri rahatlıkla yakalama imkânına sahipken orantısız bir şekilde silah kullandıklarını belirterek şüpheliler hakkında suç duyurusunda bulunmuştur. Başvurucu; dilekçesinde olaya ilişkin görgüsü ve bilgisi olan birçok kişiyle konuştuğunda bu kişilerin ölenlerin silahsız olduklarını, polise ateş etmediklerini, güvenlik güçlerinin uyarıda bulunmadan ateş ettiklerini beyan ettiğini ileri sürmüştür. Başvurucu ayrıca olay yerinde keşif yapılması ve şüphelilerin tutuklanması talebinde bulunmuştur.

44. Başvurucunun sunduğu evrak ile Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi (UYAP) üzerinden yapılan incelemede başvuru ve olayda sorumlu olduğu değerlendirilen veya operasyonda görev alan herhangi bir polis memurunun ifadesine başvurulduğuna dair bilgi ve belgeye rastlanmamıştır. Bununla birlikte olaya ilişkin olarak ilk ihbarın yapıldığı andan başlamak üzere şüpheli veya şüphelilerin yerlerinin tespit edilmesi ve yakalanmaları için yapılan işlemler ile olay yerinde meydana gelen silah kullanımının öncesine ve sonrasına dair, çok sayıda güvenlik görevlisinin imzasını taşıyan ayrıntılı bir tutanak düzenlendiği, bu tutanakta, yapılan tüm işlemlere ilişkin yeterli bilgiye yer verildiği görülmüştür (ilgili tutanağın ayrıntıları için bkz. § 18). Yine, bu kapsamda olmak üzere olay yeri incelemesi de bizzat Cumhuriyet savcısı tarafından gerçekleştirilmiş, yapılan tespitler tutanağa bağlanmış incelenmiş, ayrıca Bomba İmha ve Olay Yeri İnceleme Şube Müdürlüğü tarafından da ayrıntılı teknik incelemeler yapılarak tutanak düzenlenmiştir (yapılan işlemler için bkz. §§ 19, 20).

B. Soruşturma Sonucunda Verilen Karar ve İtiraz Süreci

45. Başsavcılık; devletin birliğini ve ülke bütünlüğünü bozma suçundan şahısların öldüğü, böylece soruşturma ve kovuşturma imkânının kalmadığı gerekçesiyle 1/10/2015 tarihinde ek kovuşturmayla yer olmadığına dair karar vermiştir.

46. Başvurucunun oğullarının ölümü ile ilgili olarak Başsavcılık 16/3/2016 tarihinde *Ağrı İl Emniyet Müdürlüğü görevlileri hakkında kasten öldürme iddiası* hakkında kovuşturmayla yer olmadığına dair karar vermiştir. Olay Tutanağı'na göre bir adet el bombasının pimi çekili vaziyette bulunduğu belirtilmesine ve olayda inceleme öncesinde bomba veya başka bir madde ile patlamanın meydana gelmesine ilişkin olarak herhangi bir değerlendirme içermeyen kararın ilgili kısmı şöyledir:

"...[H]er ne kadar müşteki [başvurucu] İbrahim YAŞAR vekilleri tarafından 31/07/2015 tarihinde Ağrı ilinde [S.Y.] ve [A.Y.nin] örgüt üyesi olmamalarına rağmen, yine teslim ol ve benzeri uyarılarda bulunulmaksızın orantılılık ilkesine uyulmayarak kolluk güçlerince öldürüldükleri iddiasıyla müracaatta bulunulması üzerine Cumhuriyet Başsavcılığımız tarafından soruşturma işlemlerine başlanılmışsa da;

30/07/2015 tarihinde saat 23:19 sıralarında 155 polis imdat hattına bir şahsın 'bir ihbarda bulunacaktım [Ö.B.] bugün dağa gitti oradan silah ve bomba getirdi ve bombaları eniştesinin evine götürdü de Atatürk caddesinde soldan girince çıkmaz sokaktaki evine götürdü de numarası belli değil yarın büyük bir iylem yapacaklar' şeklinde ihbarda bulunulması üzerine Cumhuriyet Başsavcılığımız tarafından soruşturma işlemlerine başlanıldığı, bu kapsamda ihbara konu [H.Ç.] ve [Ş.Ç.] isimli şahısların...sayılı adresinde örgüt mensuplarının olduğunun değerlendirildiği, kolluk güçleri tarafından ikamete girilmeden teslim olunması yönünde çağrılar yapıldığı, ancak cevap alınamaması üzerine operasyon düzenlendiği, ikamette yapılan aramalarda şahıslara ulaşılamadığı, şahısların

ikametden kaçtıklarının anlaşıldığı, ikamette yapılan aramalarda çok miktarda örgütsel eylemlerde kullanılmak üzere bulundurulduğu anlaşılan el bombası, tabanca v.b mühimmata ulaşıldığı, devamında yapılan araştırmalarda şüphelilerin 31/07/2015 tarihinde saat 16:00 sıralarındasayılı adreste [K.Ö.] ve [Si.Ö.ye] ait ikametnin eklentilerinde saklandıklarının anlaşıldığı, bunun üzerine kolluk güçlerince gerekli tedbirlerin alındığı ve megafonla örgüt mensuplarına teslim olmaları yönünde defalarca ikazların yapıldığı, ancak örgüt mensuplarının teslim olmayıp ... plaka sayılı polis ekiplerine ait araca ateş açtıkları, bunun üzerine kolluk kuvvetleri tarafından gerekli karşılığın verildiği, çatışma sonucunda silahlı terör örgütü PKK/KCK mensupları olan şüphelileri [S.Y.], [A.Y.], ve [M.G.nin] ölü olarak ele geçirildiği, örgüt mensuplarının üzerlerinde yapılan aramalarda; iki adet kalaşnikof marka silah, bu silahlara ait 6 adet şarjör, kalaşnikof marka silaha ait 125 adet fişek, 1 adet üzerinde Fabrikolen T Dervesdel ibareleleri bulunan tabanca, bu tabancaya ait şarjör ve şarjöre takılı üzerine MKE yazılı 5 adet fişek ve örgütsel dokümanların ele geçirildiği, Kalaşnikof marka silahlar ve tabancanın mermi yatağında fişek bulunduğunun tespit edildiği,

[A.Y.], [S.Y.], ve [M.G.ye] ait swap örneklerinin alındığı, 12/08/2015 tarihli kriminal rapor içeriğine göre; her üç şahsa ait swaplarda atış artıklarının bulunduğunun tespit edildiği,

2559 sayılı yasanın 16. maddesinin son fıkrasının d bendine 27/03/2015 tarihinde 6638 sayılı yasa ile eklenen düzenleme ile; polisin 'kendisine veya başkalarına, iş yerlerine, konutlara, kamu binalarına, okullara, yurtlara, ibadethanelere, araçlara ve kişilerin tek tek veya toplu halde bulunduğu açık veya kapalı alanlara molotof, patlayıcı, yanıcı, yakıcı boğucu, yaralayıcı ve benzeri silahlarla saldıran veya saldırmaya teşebbüs edenlere karşı saldırıyı etkisiz kılmak amacıyla ve etkisiz kalacak şekilde silah kullanmaya yetkilidir' hükmü doğrultusunda silah kullanma yetkisinin bulunduğu,

Yapılan ihbar içeriği, [H.Ç.] ve [Ş.Ç.ye] ait ikamette mühimmatlara ulaşılması, öldürülen şahıslar ait parmak izine bu ikamette rastlanması, şahısların söz konusu ikametden kaçarak teslim olmaması, bulundukları [K.Ö.ye] ait ikamette polis ekipleri tarafından yapılan uyarılara rağmen teslim olmamaları, aksine ateşle karşılık vermeleri, üç şahsın üzerinde 2 Kalaşnikof, 1 tabanca ve çok sayıda mermi ve fişeğe ulaşılması, söz konusu silahların atışa hazır vaziyette ele geçirilmesi ve dosya kapsamındaki diğer deliller nazara alındığında [A.Y.], [S.Y.], ve [M.G.nin] silahlı terör örgütü PKK/KCK mensupları oldukları, Ağrı ilinde eylem hazırlığı içerisinde bulunduklarının sabit olduğu, zaten [M.G. hakkında Ağrı Sulh Ceza Hakimliğinin 2014/671 D.İş sayılı numaralı kararı ile 11/12/2014 tarihinden itibaren silahlı terör örgütü üyeliği suçu bakımından yakalamasının bulunduğu, şahısların kolluk güçleri tarafından kendilerine yapılan teslim ol çağrılarına ateşle karşılık vermeleri, nitekim bunu doğrular şekilde ateş etmeleri sonucu kolluk güçlerine ait aracın zarar görmesi ve şahısların swaplarında atış artıklarına ulaşılması nazara alındığında kolluk güçleri tarafından örgüt mensuplarının 'teslim ol' çağrılarına aldırış etmemeleri ve ateşle karşılık vermeleri nedeniyle gerçekleşmesi muhtemel yakın tehlike, yukarıda belirtilen kanun hükmü ve diğer mevzuat hükümleri nazara alındığında kolluk güçlerinin yasanın dışına çıkarak hareket etmedikleri, orantılılık ilkesine uydukları, buna göre kolluk görevlilerinin üzerlerine atılı iddia olunan suçu işlemedikleri tüm dosya kapsamından anlaşılmakla, Müştekinin söz konusu iddiaları nedeniyle, KAMU ADINA KOVUŞTURMA YAPILMASINA YER OLMADIĞINA... [karar verilmiştir.]

47. Başvurucunun bu karara yaptığı itiraz Ağrı Sulh Ceza Mahkemesince reddedilmiştir. Mahkeme; gerekçesinde Anayasa'nın 17. ve 90. maddelerini, 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nu, 4/7/1934 tarihli ve 2559 sayılı Polis Vazife ve Salâhiyet Kanunu'nu, 12/4/1991 tarihli ve 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu'nu birlikte

değerlendirmiştir. Ağrı Sulh Ceza Mahkemesi; olay tarihinde Ağrı İl Emniyet Müdürlüğü mensuplarının görev ve yetki sınırlarını aşacak şekilde orantısız güç kullandığına dair dosya içinde delil bulunmadığını, gerek tarafsız tanıkların beyanlarından gerekse dosyada bulunan tutanaklardan şahıslara (ölenlere) teslim olmaları için gerekli ve yasal uyarıların defalarca yapıldığını, şahısların ateşle karşılık vermeleri üzerine ikazın tekrar edildiğini, buna rağmen şahısların ateşe devam etmeleri üzerine kolluk güçleri tarafından yasal mevzuat sınırları içinde kontrollü güç kullanıldığını kabul ederek yapılan itirazı reddetmiştir.

48. İtirazın reddine dair karar, başvuru vekiline 13/4/2016 tarihinde tebliğ edilmiş; başvuru 11/5/2016 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

49. Anayasa Mahkemesince Ağrı İl Emniyet Müdürlüğü ile yazışma yapılarak operasyonun icrasına dair video görüntülerinin veya fotoğrafların ya da ses kayıtlarının olup olmadığı, varsa bu görüntülerin ve ses kayıtlarının ayrıca olay yeri inceleme sırasında çekilen diğer görüntülerin gönderilmesi istenmiştir. İl Emniyet Müdürlüğü, olay icrasına dair herhangi bir görüntünün veya video kaydının bulunmadığını bildirmiş olup olay yeri incelemesi ve otopsi sırasında yapılan kayıtları göndermiştir.

IV. İLGİLİ HUKUK

A. Ulusal Hukuk

50. İlgili ulusal hukuk için bkz. *Cemil Danışman*, B. No: 2013/6319, 16/7/2014; *Turan Uytun ve Kevzer Uytun*, B. No: 2013/9461, 15/12/2015; *Serpil Kerimoğlu ve diğerleri*, B. No: 2012/752, 17/9/2013; *Mustafa Çelik ve Siyahmet Şeran*, B. No:2014/7227, 12/1/2017; *Aisha Fares*, B. No: 2015/18701, 31/10/2018; *Beriva Tedik Yeşiltepe ve diğerleri*, B. No: 2015/17206, 31/10/2018.

B. Uluslararası Hukuk

1. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi

51. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin (Sözleşme) "*Yaşam hakkı*" kenar başlıklı 2. maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

"1. Herkesin yaşam hakkı yasayla korunur..."

2. Ölüm, aşağıdaki durumlardan birinde mutlak zorunlu olanı aşmayacak bir güç kullanımı sonucunda meydana gelmişse, bu maddenin ihlaline neden olmuş sayılmaz:

a) Bir kimsenin yasa dışı şiddete karşı korunmasının sağlanması;

b) Bir kimsenin usulüne uygun olarak yakalanmasını gerçekleştirme veya usulüne uygun olarak tutulu bulunan bir kişinin kaçmasını önleme..."

2. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi İçtihadı

52. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine (AİHM) göre yaşam hakkını koruyan 2. madde, Sözleşme'nin en temel hükümlerinden biridir ve Avrupa Konseyini oluşturan

demokratik toplumların ana değerlerinden birini korumaktadır. AİHM, bu maddenin ihlal edildiğine ilişkin iddiayı en dikkatli incelemeye tabi tutmaktadır. Devlet görevlilerinin güç kullanımına ilişkin davalarda yalnızca güç kullanan devlet görevlisinin eylemleri değil aynı zamanda mevcut ilgili hukuksal veya düzenleyici sistem ile eylemin planlanması, kontrolü de dâhil olayı çevreleyen tüm faktörlerin gözönünde bulundurulması gerekmektedir (*Nachova ve diğerleri/Bulgaristan* [BD], B. No: 43577/98, 43579/98, 6/7/2005, § 93).

53. Sözleşme'nin 2. maddesinin ikinci fıkrasında da görülebileceği üzere polis memurları tarafından ölümcül bir gücün kullanılması belirli durumlarda haklı görülebilir. Ancak kullanılan güç *kesinlikle gerekli olandan daha fazla* olmamalıdır yani olayın gerçekleştiği şartlarda kullanılan güç kesinlikle orantılı olmalıdır. Yaşam hakkının temel hak olduğu gözönünde bulundurulduğunda can kaybının haklı görülebileceği durumlar dar yorumlanmalıdır (*Nachova ve diğerleri/Bulgaristan*, § 94).

54. AİHM, Sözleşme'nin 2. maddesini 1. maddesiyle birlikte yorumlayarak devletin yaşam hakkı kapsamındaki bir olayı etkili soruşturma yükümlülüğünün bulunduğunu kabul etmiştir (*McCann ve diğerleri/Birleşik Krallık* [BD], B. No: 18984/91, 27/9/1995, § 161).

55. AİHM'e göre bu yükümlülük, sadece bir kamu görevlisinin eylemi veya ihmali sonucu meydana gelen ölüm olayları açısından geçerli değildir (*Can ve diğerleri/Türkiye* (k.k.), B. No: 27446/12, 25/11/2014, § 37). Devletin doğal olmayan her ölüm olayında -öldürmeme ya da yaşamı korumama yükümlülüklerini ihlal etmemiş olsa da- gerçekleşen ölümün sebebini ve varsa sorumlularını ortaya çıkarmaya yönelik etkili bir soruşturma yapma yükümlülüğü vardır. Ayrıca devletin etkili soruşturma yapma şeklindeki usul yükümlülüğü, maddi yükümlülüğünden ayrı ve bağımsız bir yükümlülük hâline gelmiştir.

56. AİHM, 2001 yılında incelediği bir başvuruda verdiği kararda ise devletin yükümlülüğündeki etkili soruşturmanın ilkelerini belirlemiştir (*Hugh Jordan/Birleşik Krallık*, B. No: 24746/94, 4/5/2001). *Jordan Prensipleri* olarak anılan bu ilkeler, AİHM'in tamamen yeni belirlediği ilkeler değildir. Bunlar, yukarıda belirtilen *McCann ve diğerleri/Birleşik Krallık* kararından beri önüne gelen davalarda uyguladığı birtakım ilkelerin sistematikleştirilmesinden ibarettir. AİHM'in yaşam hakkı kapsamında etkili soruşturmaya ilişkin belirlediği ilkeler şöyledir:

- Soruşturma makamlarının yaşam hakkıyla ilgili konulardan haberdar olduğunda kendiliğinden harekete geçmeleri (*Hugh Jordan/Birleşik Krallık*, § 105)
- Soruşturma makamlarının bağımsız olması (*Hugh Jordan/Birleşik Krallık*, § 106)
- Soruşturmanın sorumluların tespitini ve cezalandırılmasını sağlayabilecek şekilde etkili olması, bu kapsamda olayı aydınlatmaya yarayabilecek bütün delillerin toplanması (*Hugh Jordan/Birleşik Krallık*, § 107)
- Soruşturmanın makul bir süratle tamamlanması (*Hugh Jordan/Birleşik Krallık*, § 108)
- Yürütülen soruşturmanın ve sonuçlarının kamu denetimine açık olması, her olayda ölen kişinin yakınlarının meşru menfaatlerini korumak için bu sürece gerekli olduğu ölçüde katılmalarının sağlanması (*Hugh Jordan/Birleşik Krallık*, § 109).

57. Sözleşme'nin 2. maddesi soruşturma mercilerine, ölenin bir yakınının belirli bir soruşturma tedbirinin alınması için yaptığı her talebi karşılamaları şeklinde bir yükümlülük yüklemes (Ramsahai ve diğerleri/Hollanda [BD], B. No: 52391/99, 15/5/2007, § 348; Velcea ve Mazăre/Romanya, B. No: 64301/01, 1/12/2009, § 113).

58. Yürütülen soruşturmalarda güvenlik güçlerinin kendi aralarında veya meslektaşlarıyla anlaştıklarına ilişkin hiçbir delil olmasa da ifadelerini uyumlu hâle getirmek için gizli anlaşma yapma riskini azaltacak şekilde uygun tedbirlerin alınmayarak ifadelerin belirli bir zamana yayılması soruşturmanın özensizliğine ve neticede etkisizliğine neden olabilir (benzer yöndeki değerlendirmeler için bkz. Karataş ve diğerleri/Türkiye, B. No: 46820/09, 12/9/2017, § 76; kısmen benzer yöndeki değerlendirme için bkz. Ramsahai ve diğerleri/Hollanda [BD], B. No: 52391/99, 15/5/2007, § 330).

59. Bir soruşturmanın bağımsız olup olmadığı soruşturmaya özel bütün koşullara ve soruşturmadaki unsurların ölümün koşullarını tespit etme ve sorumluları cezalandırma yeterliliğini riske atıp atmadığına, riske atıyorsa ne ölçüde riske attığına bağlıdır (benzer yöndeki değerlendirme için bkz. Mustafa Tunç ve Fecire Tunç/Türkiye [BD], B. No: 24014/05, 14/4/2015, §§ 223, 224).

60. AİHM, devletin hüküm ve tasarrufu altında yer alan bir askerin ölümü olayına ilişkin olarak Mustafa Tunç ve Fecire Tunç kararında, Giuliani ve Gaggio/Italy (B. No: 23458/02, 24/03/2011) kararındaki ilkelere atıf yaparak mağdurun yakınlarının katılımının soruşturmanın diğer aşamalarında sağlanabildiği durumlarda sadece bu iddialar nedeniyle bu ilke yönünden bir sakıncanın bulunmadığını kabul etmiştir.

61. Abik/Türkiye (B. No: 34783/07, 16/7/2013) ve Makbule Kaymaz ve diğerleri/Türkiye (B. No: 651/10, 21/2/2014) kararlarında olay yerinde bir keşif ve olay anına ilişkin bir canlandırma yapılmamış olmasını ihlal nedeni olarak kabul eden AİHM, keşfin yapılmadığı Camekan/Türkiye (B. No: 54241/08, 28/1/2014) kararında bu eksikliği tek başına bir ihlal nedeni olarak görmemiştir. Abik/Türkiye kararında deliller arasındaki tutarsızlıklar ve beyanların doğrulanamamasına, Makbule Kaymaz ve diğerleri/Türkiye kararında ise polis ifadeleri ile toplanan kovanların bulunduğu yerler arasında farklılık olduğuna işaret eden AİHM, olayın koşullarında bir işlevi bulunmayacağı gerekçesiyle keşif yapılmamasını bir eksiklik olarak görmüştür. Camekan/Türkiye kararında ise AİHM, ilgilinin yerel mahkemeler önünde itiraz etmediğine ve olayın ardından yaklaşık dört yıl sonra duruşma sırasında, olayların yeniden kurgulanmasını ilk kez talep ettiğine işaret ederek olay ve talep arasında geçen zamanı dikkate alan savcının keşif yapılması talebinin yararsız olduğu kanısına varıp bu talebi reddetmesini ulusal yetkililerin davaya ilişkin başlıca olayları tespit etmesini ciddi şekilde engellediği konusunda ikna olmadığına karar vermiştir.

62. Aynı şekilde Mustafa Tunç ve Fecire Tunç kararında AİHM, soruşturmada yer alan birçok eksikliğe işaret etmiş; tüm bu eksikliklerin soruşturmanın bütününe olan etkisini değerlendirmiştir. AİHM, söz konusu kararında olay yerinin bütünlüğünün sağlanamamış olduğunu, olayda kullanılan silahın olay yerinden alınması ve başka bir yerde kilitli hâlde muhafaza edilmiş olduğunu, parmak izi tozu ile silahın üzerinde parmak izlerinin tespit edilmediğini, olay yerinin incelenmesi yapıldıktan sonra söz konusu mahallin çimentoyle kaplandığını, ayrıca soruşturmada yer alan askerî savcının hukuksal olarak bağımsız olmamasına rağmen somut soruşturmada soruşturmanın bağımsızlığına zarar verebilecek nitelikte herhangi bir bulgunun yer almadığını, başvuranların ifadelerinde yer alan tanık

beyanları arasındaki çelişkinin giderilmediğine yönelik iddialara ilişkin olarak beyanlar arasında ciddi uyuşmazlığın bulunmadığını, önemli veya kilit bir tanığının sorgulanmaması gibi bir durumun olmadığını belirlemiş; tüm bu eksikliklerin bütün olarak etkili soruşturma yükümlülüğünün ihlaline sebebiyet vermediğini kabul ederek iddiaları açıkça dayanaktan yoksun bulmuştur.

V. İNCELEME VE GEREKÇE

63. Anayasa Mahkemesinin 19/10/2021 tarihinde yapmış olduğu toplantıda başvuru incelenip gereği düşünüldü:

A. Yaşam Hakkının Maddi Boyutunun İhlal Edildiğine İlişkin İddia

1. Başvurucunun İddiaları

64. Başvurucu, öncelikle yaşam hakkının maddi boyutunun ihlal edildiğini ileri sürmektedir. Bu kapsamda, olayda ölen çocuklarının silahlı terör örgütüne üye olmamalarına ve olay anında silah bulundurmamalarına rağmen güvenlik güçlerinin gerekli olmayan silah kullanımı sonucu yargısız infaz ile kasten öldürüldüklerini iddia etmektedir. Başvurucu; yaşam hakkının ihlal edildiği iddialarına dayanak olarak güvenlik güçlerine yapılan ihbar ile operasyon arasında süre olduğunu, bu süre içinde yaşam hakkının öldürme zorunluluğunu ortadan kaldıracak şekilde operasyon planlaması yapılmadığını öne sürmüştür. Ayrıca güç kullanımına ilişkin yasal çerçevenin temelde kusurlu olduğunu, var olan mevzuata göre silah kullanmayı gerektiren şartlar oluşmamasına rağmen silah kullanıldığını da ifade etmiştir.

2. Değerlendirme

65. Anayasa'nın "*Kişinin dokunulmazlığı, maddî ve manevî varlığı*" kenar başlıklı 17. maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

"Herkes, yaşama, maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahiptir.

...

Meşrû müdafaa hali, yakalama ve tutuklama kararlarının yerine getirilmesi, bir tutuklu veya hükümlünün kaçmasının önlenmesi, bir ayaklanma veya isyanın bastırılması, sıkıyönetim veya olağanüstü hallerde yetkili merciin verdiği emirlerin uygulanması sırasında silah kullanılmasına kanunun cevaz verdiği zorunlu durumlarda meydana gelen öldürme fiilleri, birinci fıkra hükmü dışındadır. "

66. Anayasa'nın "*Devletin temel amaç ve görevleri*" kenar başlıklı 5. maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

"Devletin temel amaç ve görevleri, ... Cumhuriyeti ve demokrasiyi korumak, kişilerin ve toplumun refah, huzur ve mutluluğunu sağlamak; kişinin temel hak ve hürriyetlerini, sosyal hukuk devleti ve adalet ilkeleriyle bağdaşmayacak surette sınırlayan siyasal, ekonomik ve sosyal engelleri kaldırmaya, insanın maddî ve manevî varlığının gelişmesi için gerekli şartları hazırlamaya çalışmaktır. "

a. Kabul Edilebilirlik Yönünden

67. Yaşam hakkının doğal niteliği gereği, yaşamını kaybeden kişi açısından bu hakka yönelik bir başvuru ancak yaşanan ölüm olayı nedeniyle ölen kişinin mağdur olan yakınları tarafından yapılabilecektir (*Serpil Kerimoğlu ve diğerleri*, § 41). Başvuru konusu olayda başvuru, olayda ölen S.Y. ile A.Y.nin babasıdır. Bu nedenle başvuruda başvuru ehliyeti açısından bir eksiklik bulunmamaktadır.

68. Başvurucu tarafından dile getirilen iddialar açıkça dayanaktan yoksun olmadığı gibi başvuruda başka bir kabul edilemezlik nedeni de bulunmamaktadır. Bu nedenle yaşam hakkının maddi boyutunun ihlal edildiğine ilişkin iddiaların kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

b. Esas Yönünden

i. Genel İlkeler

69. Yaşam hakkını güvence altına alan Anayasa'nın 17. maddesi, devletin temel amaç ve görevlerini düzenleyen Anayasa'nın 5. maddesiyle birlikte değerlendirildiğinde devlete birtakım negatif ve pozitif yükümlülükler yükler (*Serpil Kerimoğlu ve diğerleri*, § 50).

70. Devletin negatif yükümlülüğü kapsamında kamusal bir yetkiyle güç kullanan görevlilerin hiçbir bireyin yaşamına kasıtlı ve hukuka aykırı bir şekilde son vermeme yükümlülüğü bulunmaktadır (*Serpil Kerimoğlu ve diğerleri*, § 51). Anılan bu yükümlülük, hem kasıtlı öldürme hem de kasıt olmaksızın ölümle sonuçlanan güç kullanımı için geçerlidir (*Cemil Danışman*, § 44).

71. Öte yandan Anayasa'nın 17. maddesinin son fıkrasında; *meşru müdafaa hâli, yakalama ve tutuklama kararlarının yerine getirilmesi, bir tutuklu veya hükümlünün kaçmasının önlenmesi, bir ayaklanma veya isyanın bastırılması veya olağanüstü hâllerde yetkili mercinin verdiği emirlerin uygulanması* sırasında silah kullanılmasına kanunun cevaz verdiği *zorunlu durumlarda* yaşam hakkına yapılan müdahalenin hukuka uygun olduğu belirtilmiştir.

72. Anılan hüküm temel hak ve hürriyetlerin özlerine dokunulmaksızın yalnızca Anayasa'nın ilgili maddelerinde belirtilen sebeplere bağlı olarak ve ancak kanunla sınırlanabileceği ve bu sınırlamaların Anayasa'nın sözüne ve ruhuna, demokratik toplum düzeninin ve laik Cumhuriyet'in gereklerine ve ölçülülük ilkesine aykırı olamayacağını ifade eden Anayasa'nın 13. maddesi ile birlikte düşünüldüğünde kamusal bir yetkiyle güç kullanan görevlilerin ancak Anayasa'da belirtilen amaçlara ulaşmak adına başka bir çarenin kalmadığı *mutlak zorunlu durumlarda* ve karşı karşıya kalınan güce nispeten ulaşmak istenen amaç doğrultusunda *orantılı* bir biçimde silahlı güç kullanabilmelerine izin verildiği söylenebilecektir (*Cemil Danışman*, § 50).

73. Anayasa Mahkemesi, kamusal bir yetkiyle güç kullanan görevlilerin *mutlak zorunlu durumlarda* ve *orantılı* bir biçimde güç kullanıp kullanmadıklarını incelerken başlıca şu prensipleri nazara almaktadır:

i. Silahlı güç kullanımına ilişkin eylemler değerlendirilirken kamu gücünü kullanan görevlilerin eylemleri yanında söz konusu eylemlerin planlanması ve kontrolü dâhil olayın bütün aşamaları dikkate alınmalıdır (*Nesrin Demir ve diğerleri*, B. No: 2014/5785, 29/9/2016, § 108). Ayrıca somut olayın hangi koşullarda gerçekleştiği ve nasıl bir seyir izlediği gözönünde bulundurulmalıdır (*Cemil Danışman*, § 57).

ii. Ölümle sonuçlanan olayın gerçekleşme şartları dikkate alınmalı, kendisine karşı güç kullanılan kişinin önceki eylemleri ile kendisinin yarattığı tehlike de hesaba katılmalıdır (*Cemil Danışman*, § 63).

74. Son olarak ifade etmek gerekir ki öldürücü gücün Anayasa'da belirtilen hâllerde ve başka şekilde müdahale olanağı kalmaması nedeniyle son çare olarak kullanılması zorunluluğu ve yaşam hakkının dokunulmaz niteliği, ölümle sonuçlanabilecek bir güç kullanımı söz konusu olduğunda bunun gerekliliğinin ve orantılılığının çok sıkı bir şekilde denetlenmesini gerektirir (*İpek Deniz ve diğerleri*, B. No: 2013/1595, 21/4/2015, § 117).

ii. İlkelerin Olaya Uygulanması

75. Anayasa Mahkemesi açısından başvuru somut olayın gelişimine ilişkin iddiaları ile soruşturma kapsamında elde edilen bulgu ve ulaşılan sonuçlar arasında bazı farklar bulunmakla birlikte güvenlik güçlerince silahlı güç kullanıldığının kabul edildiği hususunda herhangi bir tereddüt bulunmamaktadır.

76. Yaşam hakkı kapsamında devletin öncelikle yaşamı tehlikeye girebilecek kişilerin yaşamını korumak için yeterli yasal ve idari bir çerçeve oluşturması gerekmektedir. Aynı yükümlülük, kolluk güçlerinin bireylerin yaşamlarının sona ermesine yol açabilecek şekilde silah kullanması hâlleri için de geçerlidir. Bu yükümlülüğün yanı sıra oluşturulan bu çerçevenin gereği gibi uygulanmasının da devlet tarafından sağlanması gerekmektedir.

77. Başvurucu, öncelikle bu kapsamda mevzuatın yetersiz olduğunu iddia etmektedir.

78. Başvuru konusu olayda polislerin silah kullanımının dayanağını oluşturduğu anlaşılan 2559 sayılı Kanun'un yukarıda yer verilen 16. maddesi hükmü Anayasa'nın silah kullanımının koşullarına ilişkin ilkeleri yönünden incelendiğinde düzenlemenin -Anayasa'nın 17. maddesine uygun bir şekilde- hangi amaçlarla ve hangi ölçüde güç kullanılabileceğini ortaya koyduğu, öncesinde ilgililere direnmeye devam edilmesi hâlinde -doğrudan doğruya zor kullanılacağı ihtar yapılması koşuluyla- güç kullanımının ateşli silah kullanılmasına varacak şekilde kademeli olarak artırılabilmesini hüküm altına aldığı görülmektedir. Silah kullanımına ilişkin söz konusu yasal çerçevenin Anayasa'nın 17. maddesinin aradığı güce başvurmayla cevaz verilen *zorunlu bir durum* koşulunu ve genel olarak Anayasa'nın 13. maddesinin temel hakların sınırlandırılması için aranan *orantılık* koşulunu karşıladığı görülmektedir (*Cemil Danışman*, §§ 46-50).

79. Bu tespit sonrasında söz konusu yasal çerçevenin somut olayda ne şekilde uygulandığının incelenmesi gerekmektedir.

80. Bu noktada belirtmek gerekir ki Anayasa Mahkemesinin doğrudan ilgili soruşturma ve yargılama makamlarının yerine geçerek delil değerlendirmesi yapması söz

konusu değildir. Bu konuda asıl sorumlu ve yetkili olanlar ilk elden olayları inceleyen yetkili adli ve idari mercilerdir. Bununla birlikte Anayasa Mahkemesi ilk derece yetkili mercilerin değerlendirmelerine tamamen bağlı kalmak zorunda olmayıp kesin, ikna edici bulgulara dayanarak farklı bir değerlendirmede bulunabilir (*Cemil Danışman*, § 58).

81. Somut olayda 30/7/2015 tarihinde saat 23.19 sıralarında yapılan ihbar üzerine güvenlik güçleri, öncelikle ihbara konu olan adreste arama yaparak şüphelileri yakalamaya çalışmıştır. Bu adreste her ne kadar terör şüphelileri yakalanamamışsa da bazı suç unsurlarına rastlanmıştır (bkz. § 11). El bombası, el yapımı patlayıcı maddeler ve kurusıkı tabancanın yapısının değiştirilerek elde edilen gerçek tabanca ve tabancaya ait fişekler, Kalaşnikof marka tüfeğe ait şarjör ve çok sayıda fişegin bulunması üzerine güvenlik güçleri, şüphelilerin yakalanmasına yönelik çalışmalarını muhtemel adreslere yoğunlaştırmış ve tutanağa göre usulüne uygun olarak alınan arama kararlarına istinaden söz konusu olayın olduğu K.Ö.nün evinin müstemilatına 31/7/2015 tarihinde saat 16.30 sıralarında ulaşmıştır.

82. Başvurucunun söz konusu operasyonun planlamasına ve kontrolüne ilişkin olarak yaşam hakkının maddi boyutunun ihlal edildiğine dair diğer iddialarının bu aşamada ayrıca değerlendirilmesi gerekmektedir. Somut olaydaki silah kullanımının önceden planlanıp koordine edilmiş bir operasyonun icrası sırasında gerçekleşmediği anlaşılmıştır. İhbar üzerine gidilen bölgede başka bir ihbar yapılması nedeniyle aradan çok uzun süre geçmeden olay yerine gidilmesinin, burada da şüphelilerin saklandığının tespit edilmesinin, olayın takip ve yakalama süreci şeklinde gerçekleştiğinin özellikle dikkate alınması gerekmektedir. Bir başka ifadeyle başvuru konusu olayda güvenlik güçlerinin müdahalesi önceden planlama, istihbarat ve hazırlık çalışmaları yapılmış bir operasyon olmayıp anlık ihbarla başlayan bir müdahaledir.

83. Başvurucu, bu aşamada güvenlik güçlerinin herhangi bir uyarıda bulunmaksızın doğrudan ateş açtığını soyut şekilde ileri sürmüştür. Başvurucu, iddiasını hangi delile dayandığı, kimliklerinin araştırılmadığını ileri sürdüğü tanıkların kimler olduğu hususunda bir açıklamada bulunmamıştır. Dosyada ifadelerine başvuru K.Ö. ile N.Ö.nün silahlı güç kullanılışının öncesinde gerekli uyarıların yapıldığı hususunda anlatımlarda bulunduğu, ayrıca Olay Tutanağı'nda (bkz. § 18) gerekli uyarının yapıldığının belirtildiği görülmüştür.

84. Olay Tutanağı ile ifadelerden şüphelilerin güvenlik güçlerinin yaptıkları çağrıya rağmen teslim olmayarak yanlarındaki otomatik silahlarla güvenlik güçlerine ateş ettikleri sabittir. Her ne kadar bazı materyaller üzerinde yapılan inceleme sonucunda el bombası üzerinde parmak izlerine rastlanmasa da (bkz. § 32) diğer kriminal raporlarda şüphelilerin el içleri ve yanakları ile diğer vücut bölgelerinden alınan svap örneklerinde atış artıklarına rastlandığı belirtilmiştir. Olay yerinde bulunan Kalaşnikof marka tüfekler, mermi çekirdekleri ve kovanlar üzerinde yapılan inceleme sonucunda düzenlenen raporda ise söz konusu silahlardan atılmış çok sayıda mermi olduğu (bkz. § 34), olayda güvenlik güçlerine karşı bir silah kullanımının söz konusu olduğu ifade edilmiştir.

85. "*Olay ve Olgular*" kısmında (bkz. §§ 8-49) ayrıntılı olarak değilinildiği üzere Başsavcılık tarafından yapılan tüm işlemler, olay yeri ve kriminal incelemeleri, müşteki ifadeleri ve diğer tüm dosya içeriğinden şu bulgular ve tespitlere ulaşılmıştır:

- Bir ihbar sonrasında gidilen adreste çok sayıda suç unsuru tespit edildikten sonra şüphelilerin belirlenebilmesi ve yakalanabilmesi için yapılan araştırmaların ardından silahlı çatışmanın gerçekleştiği olay yerine gelinmiştir.

- Tanık ifadelerine ve olay yerinde tutulan tutanaklara göre şüpheliler, güvenlik güçleri tarafından silahlı güç kullanılmadan önce teslim olmaları için birkaç kez uyarılmıştır.

- Şüpheliler, söz konusu uyarı ve çağrılara silahlarla ateş etmek suretiyle karşılık vermiştir. Kriminal raporlara göre söz konusu mahalde ele geçirilen Kalaşnikof marka silahlar ile diğer el yapımı tabanca olay sırasında kullanılmıştır. Bu raporlara göre on sekiz kovanın Kalaşnikof marka silahtan atıldığı hususunda herhangi bir şüphe bulunmamaktadır. Yine söz konusu raporlara göre öldürülen üç şahsın elinde atış artıklarına rastlanmıştır. Bundan başka olay yeri incelemelerinde el bombasının bulunması ve başvuruçunun oğlu A.Y.nin üzerinde bombalı saldırı düzeneğine ilişkin doküman ele geçirilmesi karşısında şüphelilerin bir saldırı hazırlığında olduğu değerlendirilmiştir. Bu tespitler sonrasında güvenlik güçleri -Anayasa'nın 17. maddesinin dördüncü fıkrasında yer alan meşru amaç bakımından- sadece kendilerine yönelik silah kullanılmasından dolayı hayatlarını korumak için meşru müdafaa kapsamında silah kullanmamış, aynı zamanda bombalı bir saldırı gerçekleştirileceği yönünde kuvvetli bir şüphe olması nedeniyle üçüncü kişilerin/sivillerin hayatlarının korunması kapsamında da hareket etmiştir.

- Güvenlik güçleri, kendilerine karşı yapılan ölümcül saldırı karşısında *zorunlu bir durumda* silah kullanmıştır.

- Olayın öncesi ve gelişimi itibarıyla ateşli silahlar ve patlayıcılarla yapılan hukuka aykırı saldırılar karşısında güvenlik güçleri, Anayasa'nın yaşam hakkını teminat altına alan 17. maddesinin son fıkrasında belirtilen "*meşru müdafaa hali*" kapsamında bu meşru amacı gerçekleştirmek için orantılı olarak silah kullanmıştır. Gerçekten de ölenlerin bedenleri üzerinde gerçekleştirilen otopsi sonrası düzenlenen rapordan da anlaşılacağı üzere başvuruçunun oğulları A.Y.nin sağ ön kol iç bölgesine, S.Y.nin sağ uyluk üst iç bölgesine bir adet ateşli silah mermi çekirdeği isabet ettiği tespit edilmiş; ölenlerin vücutlarında saptanan tahribatın bomba ile gerçekleştirilen tuzak düzeneğinden kaynaklandığı, bu nedenle orantılı olmayan bir silah kullanımından bahsedilemeyeceği değerlendirilmiştir.

86. Açıklanan gerekçelerle somut olayda yaşam hakkının maddi boyutunun ihlal edilmediğine karar verilmesi gerekir.

B. Yaşam Hakkının Usul Boyutunun İhlal Edildiğine İlişkin İddia

1. Başvuruçunun İddiaları

87. Başvuruçucu, yaşam hakkının maddi boyutunun yanında hakkın usul boyutunun da ihlal edildiğini ileri sürmüştür. Başvuruçucu bu kapsamda soruşturmada olayın gerçekleşme koşullarının belirlenmediğini, soruşturmanın bağımsız yürütülmediğini, tarafsız tanıkların araştırılıp bilgi ve görgülerinin tespit edilmediğini, şüphelilerin ifadesine başvurulmadığını ve maddi gerçeği ortaya çıkaracak nitelikteki delil araştırma ve incelemelerinin yapılmadığını ileri sürmüştür. Başvuruçucu ayrıca soruşturmaya etkili katılımının sağlanmadığını ileri sürerek soruşturmanın hiçbir aşamasında ifadesinin alınmadığını ve itiraz dilekçesinde ileri sürülen hususlarda Sulh Ceza Hâkimliğinin hiçbir inceleme yapmadığını iddia etmiştir.

2. Değerlendirme

a. Kabul Edilebilirlik Yönünden

88. Başvurucunun dile getirdiği iddialar açıkça dayanaktan yoksun olmadığı gibi başvuruda başka bir kabul edilemezlik nedeni de bulunmamaktadır. Bu nedenle yaşam hakkının usul boyutunun ihlal edildiğine ilişkin iddiaların da kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

b. Esas Yönünden

i. Genel İlkeler

89. Devletin yaşam hakkı kapsamındaki pozitif yükümlülüklerinin usule ilişkin yönü, doğal olmayan her ölüm olayının varsa sorumlularının belirlenmesini ve gerekiyorsa cezalandırılmasını sağlayabilecek etkili bir soruşturma yürütülmesini gerektirir. Yürütülecek soruşturmanın temel amacı yaşam hakkını koruyan hukukun etkili bir şekilde uygulanmasını kamu görevlilerinin müdahalesiyle veya onların sorumlulukları altında meydana gelen ya da diğer bireylerin fiilleriyle gerçekleşen ölümler nedeniyle ilgililerin hesap vermelerini sağlamaktır (*Serpil Kerimoğlu ve diğerleri*, § 54).

90. Bununla birlikte etkili soruşturma yükümlülüğü bir sonuç yükümlülüğü değil uygun araçların kullanılması yükümlülüğüdür. Anayasa'nın 17. maddesi başvurularda üçüncü kişileri bir suç nedeniyle yargılatma ya da cezalandırma hakkı vermediği gibi devlete tüm yargılamaları mahkûmiyetle sonuçlandırma ödevi de yüklemes (Serpil Kerimoğlu ve diğerleri, § 56).

91. Şüpheli bir ölüm olayı hakkında yürütülen ceza soruşturmasının Anayasa'nın 17. maddesinin gerektirdiği etkinlikte olduğunun kabul edilebilmesi için;

- Kamu görevlilerinin güç kullanımı sonucu gerçekleşen ölümler yönünden soruşturma makamlarının olaya karışmış olabilecek kişilerden bağımsız olması (*Cemil Danışman*, § 96),

- Soruşturma makamlarının olaydan haberdar olur olmaz, resen harekete geçerek ölüm olayını aydınlatabilecek ve sorumluların belirlenmesini sağlayabilecek bütün delilleri tespit etmeleri (*Serpil Kerimoğlu ve diğerleri*, § 57),

- Soruşturma sürecinin kamu denetimine açık olması ve meşru menfaatlerini korumak için ölen kişinin yakınlarının soruşturma sürecine gerekli olduğu ölçüde katılabilmesi (*Serpil Kerimoğlu ve diğerleri*, § 58),

- Soruşturmanın makul bir özen ve süratle yürütülmesi (*Salih Akkuş*, B. No: 2012/1017, 18/9/2013, § 30),

- Soruşturma makamlarınca olayın sebebinin objektif analizinin yapılması ve soruşturma sonucunda alınan kararın elde edilen tüm bulguların kapsamlı, nesnel ve tarafsız bir analizine dayalı olması, olayda güç kullanımı var ise kararın ayrıca yaşam hakkına yönelik müdahalenin Anayasa'nın aradığı zorunlu bir durumdan kaynaklanan ölçülü bir müdahale olup olmadığına yönelik bir değerlendirme içermesi (*Cemil Danışman*, § 99) gerekir.

ii. İlkelerin Olaya Uygulanması

(a) Soruşturma Makamlarının Resen ve Derhâl Harekete Geçmesi Yönünden

92. Olaydan hemen sonra haberdar edilen Cumhuriyet Başsavcılığı, olay ile ilgili olarak derhâl bir soruşturma başlatmış ve ardından yetkili Cumhuriyet savcısı delillerin elde edilerek muhafaza edilmesi için gecikmeksizin olay yerinde gerekli incelemeler yapmıştır. Dolayısıyla soruşturma makamlarının resen ve derhâl harekete geçtiği somut olayda, bu başlık altında incelenen etkililik kriteri bakımından herhangi bir eksiklik görülmemiştir.

(b) Soruşturmanın Bağımsızlığı

93. Başvurucu; operasyonu düzenleyen kolluk görevlilerinin kimliklerinin tespit edilmemesi nedeniyle soruşturmada görev alan kolluk görevlileri ile operasyonu düzenleyen kolluk görevlileri arasında hiyerarşik bir bağ olup olmadığının belirsiz kaldığını, dolayısıyla soruşturmanın bağımsız olmadığını iddia etmiştir.

94. Operasyon sonrasında düzenlenen Olay Tutanağı'na göre silahlı güç kullanımı Özel Harekât Şube Müdürlüğüne bağlı güvenlik güçlerince gerçekleştirilmiştir. Soruşturma işlemlerinin ise Cumhuriyet savcısının gözetim ve denetimi altında yapılan işlemin niteliğine bağlı olarak Ağrı İl Emniyet Müdürlüğü Terörle Mücadele Şube Müdürlüğü, Erzurum ve Ağrı Olay Yeri İnceleme Şube Müdürlükleri, yine bu yerlerin kriminal polis laboratuvarları şube müdürlükleri tarafından yerine getirildiği anlaşılmıştır.

95. Bununla birlikte olaya ilişkin soruşturmayı yürüten Cumhuriyet savcısının salt başvurunun yakınlarının işlediği iddia edilen suçları soruşturması nedeniyle soruşturmanın bağımsız olmadığı da söylenemez. Ayrıca olay yerini inceleyen polisler Terörle Mücadele Şubesinde görevli değildir. Gerekli balistik ve biyolojik incelemeler, operasyonda görevli güvenlik güçleri ile hiyerarşik ilişkileri olduğu bilgisi bulunmayan görevlilerce yapılmıştır. Ayrıca diğer delil araştırma ve incelemelerinin de bizzat Cumhuriyet savcısı ve operasyonda görev alan güvenlik güçleri dışındaki görevliler tarafından gerçekleştirildiği anlaşılmıştır.

96. Diğer taraftan bir soruşturmanın bağımsız olup olmadığı; soruşturmaya özel koşullara, soruşturmada bağımsızlık bağlamındaki unsurların olayın gerçekleşme koşullarını tespit etme ile varsa sorumluları cezalandırma yeterliliğini bir riske atıp atmadığına veya ne ölçüde riske attığına bağlıdır. Başvuruya konu soruşturmada bağımsızlık bağlamındaki hiçbir unsur nedeniyle soruşturmanın ölümlerin gerçekleşme koşullarını belirleme yeterliliğini riske attığını söylemek mümkün değildir.

(c) Başvurucunun Ölen Yakınlarının Meşru Menfaatlerini Korumak İçin Soruşturma Sürecine Gerekli Ölçüde Katılımı Yönünden

97. Başvurucu; soruşturmada ifadesinin alınmadığını ve şikâyet dilekçesi verdikten çok kısa bir süre sonra olayla ilgili olarak kovuşturmaya yer olmadığına dair karar verildiğini, bu nedenle soruşturmaya etkili katılımının engellendiğini iddia etmiştir.

98. Başsavcılığın başvurunun beyanlarına başvurmadığı anlaşılmıştır. Bununla birlikte bu bağlamda öncelikle belirtmek gerekir ki başvurunun olayla ilgili görgüye dayalı bilgisinin bulunduğu dair dosyada bir bilgi ve iddia bulunmamaktadır. Ayrıca 31/7/2015 tarihinde başlatılan soruşturma sürecine katılmasının önüne geçen herhangi bir engel

bulunmamasına rağmen şikâyet dilekçesi 7/3/2016 tarihinde verilmiştir. Başvurucu tarafından soruşturma sürecine dâhil olmasının önüne engel konulduğuna ilişkin herhangi bir iddia da ileri sürülmemiştir.

99. Ayrıca 16/3/2016 tarihli kovuşturmayaya yer olmadığına dair karar ve bu karara itirazın incelendiği karara bakıldığında başvurunun söz konusu dilekçesinde ileri sürdüğü hususların ilgili ve yeterli şekilde değerlendirilip bir sonuca varıldığı görülmüştür.

100. Bunun yanında başvurunun soruşturma sürecine katılımının sağlanmamasına bağlı olarak soruşturmanın etkililiğinin/yeterliliğinin ne şekilde zedelendiği konusunda da bir açıklamada bulunmadığı belirtilmelidir. Bununla birlikte dilekçesini verdiği tarihe kadar aradan geçen zaman zarfında Başsavcılık tarafından iddiaları ile ilgili olarak bazı soruşturma işlemlerinin gerçekleştirildiği de görülmektedir (mağdurların katılımlarının soruşturmanın diğer aşamalarında sağlanabildiği durumlarda bu ilke yönünden herhangi bir sakıncanın oluşmadığına dair AİHM kararı için bkz. § 60).

101. Sonuç olarak yetkili mercilerce herhangi bir kısıtlama kararı da alınmayan soruşturmada, başvurunun baştan itibaren soruşturmaya katılabilme imkânına sahip olduğu ile soruşturmanın ilerleyen aşamalarında da iddia ve taleplerini yetkili makamlara iletebildiği anlaşılmaktadır. Bu nedenle yetkili makamlarca başvurunun ifadesine hiç başvurulmamış olmasının somut olayın açıklanan koşullarına göre başlı başına soruşturmanın etkililiğini zedeleyen bir eksikliğe sebebiyet vermediği değerlendirilmiştir.

102. Açıklanan gerekçelerle somut olayda başvurunun soruşturmaya gerektiği ölçüde katılımının sağlandığı kanaatine varılmıştır.

(d) Soruşturmanın Yeterliği ile Soruşturma Makamlarınca Olayın Sebebinin Nesnel Analizinin Yapılması, Soruşturma Sonucunda Verilen Kararın Toplanan Tüm Delillerin Kapsamlı, Nesnel ve Tarafsız Bir Analizine Dayanması Gerekliliği Yönünden

103. Etkili soruşturma yürütme yükümlülüğü bakımından olayın aydınlatılması ve varsa sorumluların belirlenmesi için delillerin toplanması adına gerekli tüm makul tedbirlerin alınıp alınmadığı, bu yönde gerçekleştirilen işlemlerde soruşturmanın derinliği ve ciddiyeti üzerinde etki gösteren eksikliğin bulunup bulunmadığı, ayrıca soruşturma sonucunda alınan kararın soruşturmada elde edilen tüm bulguların kapsamlı, nesnel ve tarafsız analizine dayalı olup olmadığı yönlerinden de bir inceleme yapılmalıdır.

104. Somut olayda ihbar ile başlayan ve aralarında başvurunun iki oğlunun da olduğu şüphelilerin ölümü ile sonuçlanan operasyonun öncesi ve icrasına dair ayrıntılı açıklamalara "*Olay ve Olgular*" başlığı altında (bkz. §§ 8-49) yer verilmiştir.

105. Cumhuriyet savcısı olay yerini refakatindeki bilirkişilerle incelemiştir. Buradaki delil niteliğinde olabilecek eşya muhafaza altına alınmış, ayrıca olay yerinin krokisi çizilip fotoğrafları çekilmiştir. Olay yerinde bulunan silah, kovan ve mermiler ile ölenlerin üzerindeki eşya ayrıntılı bir şekilde ilgili tutanaklara kaydedilmiş; ardından deliller üzerinde gerekli incelemeler yapılarak bu konuda ilgili ve yeterli raporlar düzenlenmiştir.

106. Somut olayda başta başvuruçunun oğulları A.Y. ile S.Y. ile ilgili deliller olmak üzere olay yerinden elde edilen tüm deliller üzerinde gerekli ayrıntılı incelemelerin yapıldığı, bunların kayıt altına alındığı, bazı delillere ilişkin görüntüleme ve video kayıt işlemlerinin de yapıldığı hususunda şüphe bulunmamaktadır.

107. Olay yeri incelemeleri, ölü muayenesi ile otopsi işlemleri bizzat Cumhuriyet savcısının katılım, refakat ve gözetimi ile yerine getirilmiştir. Bununla birlikte soruşturmada, maddi delillerin bilirkişilerce incelenebilmesine yönelik çok sayıda işlem gerçekleştirilmiştir.

108. Bu aşamada başvuruçunun atış mesafesinin tereddütsüz belirlenebilmesi amacıyla ölenlerin olay anındaki kıyafetlerinin bilirkişi incelemesine gönderilmediği iddiasının değerlendirilmesi gerekmektedir. Başvuruçunun söz konusu iddiasını atış mesafesinin kesin olarak belirlenemediği olgusuna dayandırmaktadır. Otopsi raporunda, atışın bitişik atış mesafesi dışından yapılmış olduğu fakat atışın elbiseli bölgeye isabet etmesi nedeniyle kesin atış mesafesi tayininin yapılamadığı, bu konuda bir inceleme yapılabilmesi için ölenlerin üzerlerindeki kıyafetlerin gönderilmesi gerektiği belirtilmiştir. Başsavcılık tarafından kıyafetlerin atış mesafesinin kesin olarak belirlenebilmesi için gönderilip gönderilmediği hususunda başvuru dosyasında bilgiye ulaşılamamakla birlikte ilgili uzman raporlarına göre atışın bitişik atış mesafesi dışından yapıldığının belirlenmesi için kıyafetlerin incelenmemesinin soruşturmanın derinliğine etki edecek nitelikte bir eksiklik olmadığı değerlendirilmiştir.

109. Başsavcılığın kovuşturmaya yer olmadığına dair kararına bakıldığında (bkz. § 46) kararda olayın gelişimi aktarıldıktan sonra ölenlerin güvenlik güçlerinin teslim olmaları yönündeki çağrısına ateşli silahlar kullanarak karşılık verdikleri, güvenlik güçlerinin 2559 sayılı Kanun'un 16. maddesinde düzenlenen yetkilerine istinaden ve bu yetkilerinin sınırları içinde kalarak orantılı biçimde silah kullanıldığının kabul edildiği anlaşılmıştır.

110. Bu karara başvuruçunun itirazı üzerine Ağrı Sulh Ceza Hâkimliği, başvuruçunun ileri sürdüğü hususlara ilişkin olarak Sözleşme'nin 2. maddesine, Anayasa'nın 17. ve 90. maddelerine, 5237 sayılı Kanun'un 24. maddesinin (1) numaralı fıkrası ile 3713 sayılı Kanun'un 20. maddesine yer verdikten sonra olayda silahlı güç kullanımına ilişkin olarak hukuka uygunluk sebebinin var olduğu gerekçesiyle itirazı reddetmiştir.

111. Diğer taraftan soruşturmanın yeterliliğinin derecesi kuşkusuz her somut olayın kendine özgü koşullarına göre değişiklik gösterebilir (*Cenan Günhan ve diğerleri*, B. No: 2017/26441, 4/11/2020, § 80). Ancak ölüm olayını çevreleyen koşulların ve varsa sorumluların tespitine engel olmadığı sürece yetkili makamların, mağdurların delillerin elde edilmesi ve değerlendirilmesine ilişkin olarak ileri sürdükleri tüm iddialarını ve taleplerini karşılama zorunluluğu bulunmamaktadır (benzer yöndeki değerlendirme için bkz. *Yavuz Durmuş ve diğerleri*, B. No: 2013/6574, 16/12/2015, § 62).

112. Ayrıca Anayasa Mahkemesinin yetkili makamların yerine geçerek delillerin değerlendirmesini doğrudan kendisinin yapmasının söz konusu olamayacağının bu noktada hatırlanması gerekmektedir. Anayasa Mahkemesinin görevi, yetkili makamların maddi olaya ilişkin yaptıkları değerlendirmenin yerine kendi değerlendirmesini koymak değildir (*Hıdır Öztürk ve Dilif Öztürk*, B. No: 2013/7832, 21/4/2016, § 185). Anayasa Mahkemesi bu konuda ancak önünde kesin, ikna edici bir bilgi, belge ve bulgu varsa soruşturma makamlarından farklı bir değerlendirmede bulunabilir (*Cemil Danışman*, § 58).

113. Bu noktada belirtmek gerekir ki Anayasa Mahkemesi, somut olayda soruşturma kapsamında toplanan deliller ışığında yaşam hakkının maddi boyutunun ihlal edilmediği sonucuna oybirliği ile karar vermiştir bkz. §§ 71-87). Böyle bir durumda ve insan haklarına saygılı bir hukuk devletinde silah kullanımının zorunlu durumda ve ortaya çıkan tehlikeye nazaran orantılı kullanıldığı, dolayısıyla silahlı güç kullanan polislerin eylemlerinin hukuka uygun olduğu değerlendirilerek verilen kovuşturmasızlık kararı ile sonuçlanan soruşturmanın bu bağlamda etkili yürütülmediğini söylemek mümkün değildir.

114. Sonuç olarak soruşturmanın olayı tüm yönleriyle aydınatabilecek düzeyde bir yeterlilikte yürütüldüğü ile soruşturmada bu şekilde elde edilen delillerin de nesnel ve tarafsız bir değerlendirmesi yapılarak bir sonuca varıldığı kanaatine varılmıştır.

(e) Soruşturmanın Makul Sürat ve Özenle Yürütülmesi Yönünden

115. 31/7/2015 tarihinde meydana gelen olay hakkında aynı gün derhâl soruşturma başlatıldığı, bu kapsamda çok sayıda araştırma ve işlem yapıldığı, soruşturmanın yaklaşık on bir ay gibi bir sürede sona erdirildiği anlaşılmaktadır. Hâl böyle olunca soruşturmanın pek çok maddi delil incelemesi yapılmasını gerektiren kendine özgü koşulları dikkate alındığında makul sürat ve özenle yürütülmediğinin söylenemeyeceği değerlendirilmiştir.

116. Açıklanan gerekçelerle başvuruya konu soruşturmanın makul sürat ve özenle yürütüldüğü sonucuna varılmıştır.

(f) Sonuç

117. "*Genel ilkeler*" başlığı altında belirtildiği üzere yürütülecek soruşturmanın temel amacı, yaşam hakkını koruyan hukukun etkili şekilde uygulanarak kamu görevlilerinin müdahalesiyle veya onların sorumlulukları altında meydana gelen ölümlerde bir sorumluluk varsa sorumluların mutlaka hesap vermelerini sağlamaktır. Ancak unutulmamalıdır ki etkili soruşturma yükümlülüğü bir sonuç yükümlülüğü değil uygun araçların kullanılması yükümlülüğüdür. Başka deyişle Anayasa'nın 17. maddesi başvurularda üçüncü kişileri bir suç nedeniyle yargılatma ya da cezalandırma hakkı vermediği gibi devlete tüm yargılamaları mahkûmiyetle sonuçlandırma ödevi de yüklemes. Somut olayda soruşturmada sorumlu makamların maddi gerçeğin açığa çıkartılıp böylece ölümle sonuçlanan olayın tüm yönleriyle aydınlatılması bakımından yapılması gerekenleri zamanında ve yeterli düzeyde yerine getirerek yaşam hakkı kapsamında etkili bir soruşturma yürüttükleri kanaatine ulaşılmıştır. Somut olaydaki herhangi bir unsurun soruşturmanın etkililiğini zedelediği sonucuna varılmıştır. Soruşturmada, somut olaydaki ölümlerin kamu görevlilerinin müdahalesiyle gerçekleştiği ancak müdahalenin hukuka uygun olduğu belirlendiğinden başvurunun iddialarında ileri sürdüğü gibi bir cezai sorumluluk tespit edilmesi ve bu cezai sorumluluğa göre hesap verilmesinin sağlanması, başka bir anlatımla olayda görev alan kolluk görevlileri hakkında mutlaka bir kamu davası açılması gerekliliğinden de bu nedenle bahsedilemez.

118. Açıklanan gerekçelerle yaşam hakkının usul boyutunun ihlal edilmediğine karar verilmesi gerekir.

Celal Mümtaz AKINCI ve M. Emin KUZ bu görüşe katılmamışlardır.

VI. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Yaşam hakkının maddi ve usul boyutlarının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA OYBİRLİĞİYLE,

B. 1. Anayasa'nın 17. maddesinde güvence altına alınan yaşam hakkının maddi boyutunun İHLAL EDİLMEDİĞİNE OYBİRLİĞİYLE,

2. Anayasa'nın 17. maddesinde güvence altına alınan yaşam hakkının usul boyutunun İHLAL EDİLMEDİĞİNE Celal Mümtaz AKINCI ve M. Emin KUZ'un karşıoyları ile OYÇOKLUĞUYLA,

C. Yargılama giderlerinin başvuru üzerinde BIRAKILMASINA,

D. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 19/10/2021 tarihinde karar verildi.

Başkan
Kadir ÖZKAYA

Üye
Celal Mümtaz AKINCI

Üye
M. Emin KUZ

Üye
Yıldız SEFERİNOĞLU

Üye
Basri BAĞCI

KARŞI OY GEREKÇESİ

Sayın Üye M. Emin KUZ'un karşı oyunda ifade olunan gerekçelerle, Yaşam hakkının usul boyutunun ihlal edildiğine karar verilmesi gerektiğini düşündüğümden çoğunluk kararına katılmıyorum.

Üye
Celal Mümtaz AKINCI

KARŞIOY GEREKÇESİ

Güvenlik kuvvetlerinin silahlı güç kullanımı sonucunda başvuruçunun iki oğlunun ölmesi ve bu olay hakkında etkili bir ceza soruşturması yürütülmemesi sebebiyle yaşam hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkin başvuruda söz konusu hakkın ihlal edilmediğine karar verilmiştir.

Çoğunluğun buna ilişkin kararının gerekçesinde; şüpheli bir ölüm olayı hakkında etkili bir ceza soruşturması yürütüldüğünün kabul edilebilmesi için gerekli şartlar sayılarak bunların gerçekleştiği, toplanmayan bir delil bulunmadığı gibi yaklaşık olarak onbir ayda tamamlanması sebebiyle soruşturmanın makul bir sürede ve özenle yürütülmediğinin de söylenemeyeceği, somut olayın koşullarında soruşturmanın bağımsız olduğunun değerlendirildiği, başvuruçunun soruşturma sürecine yeterli ölçüde katılabildiği ve soruşturma aşamasında toplanan delillerin kapsamlı, nesnel ve tarafsız bir analizinin yapıldığı belirtilerek, yaşam hakkının maddî boyutu yanında usul boyutunun da ihlal edilmediğine hükmedilmiştir.

Kararda yaşam hakkının maddî boyutu konusunda yapılan değerlendirmeler ve ulaşılan sonuç ile usul boyutu yönünden belirtilen genel ilkeler ve bu ilkelerin olaya uygulanmasıyla ilgili olarak soruşturma makamlarının resen ve derhal harekete geçmesi, soruşturmanın bağımsızlığı, ölenlerin yakınlarının meşru menfaatlerini korumak için soruşturma sürecine yeterli ölçüde katılımı ve soruşturmanın makul bir süratle ve özenle yürütülmesi yönlerinden yapılan tespitler isabetli olmakla birlikte, soruşturmanın yeterliliği ile soruşturma makamlarınca olayın nesnel bir analizinin yapılması ve kararın toplanan delillerin kapsamlı, nesnel ve tarafsız değerlendirmesine dayanması zorunluluğu yönlerinden çoğunluğun görüşüne katılmak mümkün değildir.

Bilindiği gibi, etkili soruşturma yükümlülüğü bağlamında, olayın aydınlatılması ve sorumluların belirlenmesi için delillerin toplanması bakımından gerekli tedbirlerin alınıp alınmadığı, yapılan işlemlerde soruşturmanın derinliği ve ciddiyeti üzerinde etki gösteren bir noksanlığın bulunup bulunmadığı, ayrıca soruşturma sonucunda alınan kararın elde edilen bütün bulguların kapsamlı ve nesnel bir analize dayanıp dayanmadığı yönlerinden inceleme yapılmalıdır.

Kuşkusuz, bu kapsamda Mahkememizce yapılacak değerlendirmeler kişilerin masum veya suçlu olduğuna ilişkin bir nitelik taşımamakta; delillerin değerlendirilmesi konusunda sorumlu ve yetkili mercilerin olayları ilk elden inceleyen yetkili adlî makamlar olduğu da bilinmektedir. Başka bir anlatımla, Anayasa Mahkemesinin ilgili soruşturma ve yargılama makamlarının yerine geçecek şekilde delilleri doğrudan kendisinin değerlendirmesi söz konusu değildir.

Yine kararlarımızda birçok defa vurgulandığı üzere, soruşturmanın gerektirdiği yeterlilik boyutu her olayın niteliğine göre değişiklik gösterebilmektedir. Bu anlamda, şüpheli ölüm olaylarında Devletin yükümlülüğü bir sonuç yükümlülüğü olmadığı gibi, ölüm olayının gerçekleştiği şartlar ile varsa sorumluların tespitine engel olmadığı sürece, Anayasanın 17. maddesi uyarınca yürütülecek soruşturmalarda soruşturma makamlarının, olayın gelişimi ve deliller konusunda ölenin yakınlarının bütün iddialarını ve taleplerini karşılama zorunluluğu da bulunmamaktadır.

Bununla birlikte, yaşam hakkının usul boyutuna ilişkin genel ilkelerde de belirtildiği üzere, şüpheli bir ölüm olayı hakkındaki ceza soruşturmasının, Anayasanın mezkûr hükmünün gerektirdiği ölçüde etkili bir şekilde yürütüldüğünün kabul edilebilmesi için -diğer şartların yanında- soruşturma makamlarınca olayın objektif bir analizinin yapılması, soruşturma sonucunda verilen kararın bütün bulguların kapsamlı ve nesnel bir analizine dayanması, olayda güç kullanımı varsa kararın ayrıca yaşam hakkına yönelik müdahalenin zorunlu ve ölçülü olup olmadığına yönelik bir değerlendirme içermesi gerekir.

İncelenen başvuruya konu somut olayda Cumhuriyet savcısı olaydan hemen sonra başlayan soruşturmada birçok işlem gerçekleştirmiştir. Buna karşılık, başvuruçuların iddialarına ve otopsi raporunda atışın elbiseli bölgeye isabet etmiş olması sebebiyle atış mesafesinin kesin olarak belirlenemediğinin ve bu hususta inceleme yapılabilmesi için maktullerin olay anındaki giysilerinin gönderilmesi gerektiğinin belirtilmesine rağmen bu iddialar ve talepler değerlendirilmemiş; ayrıca olay yeri inceleme tutanağında, olay yerinde üç kişinin ölü olarak ele geçirildiğinin ve çatışmanın sona ermesinden yaklaşık yirmi dakika sonra bomba imha uzmanlarının tuzaklama yapılma ihtimaline karşı inceleme yapmak üzere hazırlandıkları sırada bir patlama meydana geldiğinin belirtilmesine karşılık, fotoğraflar ve video kayıtları üzerinde yapılan incelemeden sonra düzenlenen tutanakta yer verilen “cesetlerin yanyana, birbirine yaslanmış durumda ve vücut bütünlüklerinin tam olduğu şeklindeki” tespitlerle otopsi raporunda belirtilen tespitler arasındaki çelişkiler giderilmemiş, özellikle operasyonda görevli güvenlik görevlilerinin bu konudaki ifadelerine başvurulmamış ve tereddütlere yol açabilecek olan mezkûr konularda bir değerlendirme yapılmamıştır.

Bu değerlendirmelerin yapılmaması, hayatını kaybedenlerin yakınlarında ve genel olarak toplumda, kolluk görevlilerinin, eylemlerinden dolayı adli makamlar da dahil olmak üzere kimseye karşı sorumlu olmadıkları ve bir otorite boşluğu içinde hareket ettikleri, bu konulara ilişkin soruşturmalarda da gerekli özenin gösterilmediği yönünde şüphelere ve tereddütlere yol açabileceğinden, söz konusu noksanlıkların giderilmesi zorunludur.

Bu itibarla, başvuru konusu olayla ilgili soruşturmanın yukarıda belirtilen yönlerden Anayasanın 17. maddesinin gereklerine uygun nitelikte yürütülmediği ve yaşam hakkının usul boyutunun ihlal edildiği düşüncesiyle çoğunluğun aksi yöndeki kararına karşıyım.

Üye
M. Emin KUZ